

Analiza financijskih i nefinancijskih pokazatelja poduzeća hrvatske tekstilne i odjevne industrije s ciljem ocjene poslovanja

Crčić, Katarina

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:603664>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](#)/[Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-10**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu

Ekonomski fakultet

Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij Poslovne ekonomije, smjer

Računovodstvo i revizija

**ANALIZA FINANCIJSKIH I NEFINANCIJSKIH
POKAZATELJA PODUZEĆA HRVATSKE TEKSTILNE I
ODJEVNE INDUSTRIJE S CILJEM OCJENE POSLOVANJA**

Diplomski rad

Katarina Crčić

Zagreb, rujan, 2020.

Sveučilište u Zagrebu

Ekonomski fakultet

Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij Poslovne ekonomija, smjer

Računovodstvo i revizija

**ANALIZA FINANCIJSKIH I NEFINANCIJSKIH
POKAZATELJA PODUZEĆA HRVATSKE TEKSTILNE I
ODJEVNE INDUSTRIJE S CILJEM OCJENE POSLOVANJA**

**ANALYSIS OF FINANCIAL AND NON-FINANCIAL
INDICATORS OF CROATIAN TEXTILE AND CLOTHING
INDUSTRY COMPANIES FOR THE PURPOSE OF BUSINESS
EVALUATION**

Diplomski rad

Katarina Crčić, 0067528855

Mentor: Doc. dr. sc. Mateja Brozović

Zagreb, rujan, 2020.

SAŽETAK

Hrvatska tekstilna i odjevna industrija bilježi negativne trendove poslovanja prema dosadašnjim istraživanjima, unatoč velikom potencijalu i tradiciji same industrije. Cilj ovog rada je donošenje određenih zaključaka o sigurnosti i uspješnosti poslovanja poduzeća na temelju analiza poslovanja u tekstilnoj i odjevnoj industriji u Republici Hrvatskoj pomoću financijskih i nefinancijskih informacija. U radu su analizirani financijski izvještaji, te su prikazani rezultati poslovanja u posljednjih pet godina, izazovi s kojima se suočava tekstilna i odjevna industrija i prednosti i nedostatci odabranih poduzeća u kontekstu njihove spremnosti za suočavanje s prepoznatim izazovima.

Ključne riječi: financijski izvještaji, tekstilna i odjevna industrija, analiza poslovanja

SUMMARY

Croatian textile and clothing industry registers negative trend in business according to existing researches, despite the great potential and the tradition of the industry itself. The intention of this thesis is making certain conclusions about security and business performance of companies based on the business analysis in textile and clothing industry in the Republic of Croatia through financial and nonfinancial information. In the thesis financial reports have been analysed and results of business activities in the last five years have been shown, challenges that the textile and clothing industry faces with and also advantages and disadvantages of specific companies in the context of their preparedness for facing the recognized challenges.

Key words: financial reports, textile and clothing industry, business analysis

Sadržaj

1. UVOD.....	1
1.1. Predmet i cilj rada	1
1.2. Izvori podataka i metode prikupljana	1
1.3. Sadržaj i struktura rada.....	1
2. POJMOVNO ODREĐENJE OKVIRA ZA PROVEDBU ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA	3
2.1. Pojam i značenje financijskih izvještaja.....	3
2.2. Temeljni financijski izvještaji kao podloga za provođenje analize	4
2.3. Tehnike i postupci analize financijskih izvještaja.....	10
2.3.1. Horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja	12
2.3.2. Financijski pokazatelji	13
2.4. Uloga nefinancijskih pokazatelja u donošenju zaključaka o poslovanju poduzeća.....	19
3. OBILJEŽJA TEKSTILNE I ODJEVNE INDUSTRIJE	20
3.1. Djelatnost tekstilne i odjevne industrije	20
3.2. Razvoj tekstilne i odjevne industrije u Republici Hrvatskoj	21
3.3. Ekonomski aspekti razvitka tekstilne i odjevne industrije	22
3.4. Dominantne računovodstvene politike u tekstilnoj i odjevnoj industriji	24
3.5. Izloženost financijskim rizicima poduzeća u tekstilnoj i odjevnoj industriji	25
4. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA ODABRANIH PODUZEĆA U TEKSTILNOJ I ODJEVNOJ INDUSTRIJI KROZ PROMATRANE GODINE U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	26
4.1. Osnovne odrednice poslovanja odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije u Republici Hrvatskoj	26
4.2. Horizontalna analiza financijskih izvještaja poduzeća.....	31
4.3. Vertikalna analiza financijskih izvještaja poduzeća	35
4.4. Ocjena sigurnosti i uspješnosti poslovanja primjenom pojedinačnih financijskih pokazatelja.....	38
4.5. Identificirane prednosti i nedostaci tekstilne i odjevne industrije u Hrvatskoj na temelju financijskih i nefinancijskih informacija analiziranih poduzeća	45
5. ZAKLJUČAK	47
LITERATURA.....	48
POPIS TABLICA.....	50
POPIS GRAFIKONA.....	51
ŽIVOTOPIS	52

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet ovog rada je provedba analize uspješnosti poslovanja i financijskog položaja deset odabranih poduzeća (Olimpias Tekstil d.o.o., Ytres d.o.o., Varteks d.d., Tubla d.o.o., Comprom plus d.o.o., Amadeus m.a.j. d.o.o., Jadran d.d., Kotka d.d., Intinova d.o.o., Hemco d.o.o.) koja pripadaju tekstilnoj i odjevnoj industriji i posluju na području Republike Hrvatske.

Ciljevi rada su objasniti važnost financijskih i nefinancijskih informacija u donošenju zaključaka o sigurnosti i uspješnosti poslovanja poduzeća, istražiti izazove s kojima se suočava tekstilna i odjevna industrija u Republici Hrvatskoj, pomoću financijskih i nefinancijskih pokazatelja identificirati prednosti i nedostatke odabranih poduzeća u kontekstu njihove spremnosti za suočavanje s prepoznatim izazovima.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljana

Prilikom pisanja rada korištena je metoda analize na primjeru deset odabranih poduzeća. Također, korištena je induktivna metoda u kojoj se na temelju pojedinačnih konkretnih slučajeva dolaziti do općih zaključaka. U teorijskom prikazu korištena je deskriptivna analiza. Pri pisanju ovog diplomskog rada korišteni su uglavnom sekundarni izvori podataka kao što su znanstvena i stručna literatura, članci te Internet izvori iz područja računovodstva, analize i općenito tekstilne industrije. Također, korišteni su podaci iz godišnjih financijskih izvještaja odabranih poduzeća koji su dostupni u Registru godišnjih financijskih izvještaja Financijske agencije.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Ovaj diplomski rad sastoji se od 5 cjelina. U uvodnom dijelu rada definirani se tema rada i ciljevi, te se navode izvori podataka i struktura rada. Drugi dio rada bavi se pojmovnim određenjem okvira za provedbu analize financijskih izvještaja u kojem se detaljnije objašnjavaju financijski izvještaji, tehnike i postupci analize. U trećem poglavlju iznesena su

obilježja tekstilne i odjevne industrije kroz pregled same djelatnosti, razvoj i ekonomske aspekte razvitka. U četvrtom poglavlju iznesena je analiza svih navedenih instrumenata i postupaka kroz odabrana poduzeća hrvatske tekstilne i odjevne industrije. Na kraju rada nalazi se zaključak i popis korištene literature, tablica i grafikona.

2. POJMOVNO ODREĐENJE OKVIRA ZA PROVEDBU ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

2.1. Pojam i značenje financijskih izvještaja

Kao temeljni ciljevi svakog poduzeća navode se uspješnost poslovanja uz ostvarivanje dobiti, te dugoročni opstanak i prepoznatljivost na tržištu. Da bi se navedeni ciljevi ostvarili potrebno je dobiti relevantne informacije za upravljanje, te kontinuirano praćenje poslovanja i analiza relevantnih financijskih i nefinancijskih informacija. Veliki dio takvih informacija nastaje u računovodstvu prikupljanjem i obradom financijskih podataka, a zapisuje se u poslovnim knjigama, te prezentira zainteresiranim korisnicima kroz financijske izvještaje.

Financijski izvještaji predstavljaju završnu fazu računovodstvenog procesa, te su nositelji računovodstvenih informacija, a pružaju informacije o financijskom položaju, uspješnosti poslovanja, novčanim tokovima i ostalim informacijama vezanim uz poslovanje poduzeća. Cilj financijskog izvještavanja je informiranje zainteresiranih korisnika o financijskom položaju i uspješnosti poslovanja.¹ Tako da se može reći da su financijski izvještaji podloga za razumijevanje poslovanja i donošenje kvalitetnih odluka različitih internih ili eksternih korisnika.

Bilo da je riječ o malom poduzeću koje je osnovano od jednog ili više vlasnika ili o poduzeću koje je osnovano kao dioničko društvo koje izdaje dionice, postoji ista potreba investitora i vlasnika da prate poslovanje i očekuju pozitivne rezultate svog ulaganja. Također svako poduzeće posluje kao privredni subjekt u svojoj državi što upućuje da je i država zainteresirani korisnik informacija iz financijskih izvještaja. Tu su također banke i druge financijske institucije kao kreditori, dobavljači i ostali zainteresirani korisnici koji žele i mogu doći do informacija vezanih uz poduzeće, jer su sva poduzeća u Hrvatskoj koja su u obvezi sastavljanja financijskih izvještaja, također i u obvezi javne objave prema Zakonu o računovodstvu.

Izlaskom na strana tržišta, poduzeća dolaze u poslovne odnose s puno više poslovnih partnera koji su također zainteresirani za poslovanje te se javlja još veća potreba za prikazivanjem svih

¹ Žager, K. et.al. (2016) *Računovodstvo I : računovodstvo za neračunovođe*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 34.

podataka putem financijskih izvještaja na svima razumljivi način. Stoga je osnovan Međunarodni odbor koji je napravio smjernice pod nazivom Međunarodni standardi financijskog izvještavanja koji su prihvaćeni i u Hrvatskoj i koji olakšavaju svim zainteresiranim korisnicima uvid u financijske izvještaje.² Ujednačenim načinom sastavljanja godišnjih financijskih izvještaja pojednostavljen je pregled i provođenje analiza na temelju financijskih izvještaja. Također korištenjem standarda omogućeno je lakše provođenje usporedbi financijskih izvještaja različitih poduzeća.

Analiza financijskih izvještaja važan je i sastavni dio poslovne analize, a sastoji se od računovodstvene analize, financijske analize i analize scenarija. Analiza financijskih izvještaja smanjuje oslanjanje na predodžbe, nagađanja i intuiciju za donošenje poslovnih odluka u provedbi cjelokupne poslovne analize. Ne umanjuje potrebu za stručnom prosudbom ali umanjuje neizvjesnost poslovne analize te pruža sustavnu i učinkovitu osnova za poslovnu analizu.³ Tako se na temelju dobivenih rezultata analiza financijskih izvještaja koji su temeljeni na prošlim događajima mogu prepoznati dobre osobine poduzeća da bi se te prednosti iskoristile, ali i da se prepoznaju slabosti poduzeća kako bi se ispravile u budućem razdoblju.

2.2. Temeljni financijski izvještaji kao podloga za provođenje analize

Za uspješno vođenje i siguran rast poduzeća potrebno je raspolagati relevantnim informacijama koje se dobivaju iz financijskih izvještaja, a da bi financijski izvještaji udovoljavali svojoj svrsi moraju biti pouzdani, razumljivi, usporedivi i sastavljeni u skladu sa računovodstvenim načelima i standardima.⁴ Financijski izvještaji mogu se sastavljati za interne i eksterne korisnike. Za eksterne korisnike financijski izvještaji se sastavljaju za period jedne poslovne godine, dok se za interne korisnike, a to je prije svega menadžment za potrebe upravljanja, odlučivanja i planiranja, mogu sastavljati i češće, najčešće polugodišnje, tromjesečno ili ako je potrebno i mjesečno sastavljanje izvještaja.

² Bolfek, B., Stanić, M., Knežević, S. (2012) Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke. *Ekonomski vjesnik*, 25 (1), str. 145.

³ Wild, J. J., Bernstein, L. A., Subramanyam, K. R. (2001) *Financial Statement Analysis*, Seventh Edition, New York: McGraw-Hill Irwin, str. 8.

⁴ Dečman, N. (2012) Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj. *Ekonomski pregled* [online] 63 (7-8), str. 446-467. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?id_clanak_jezik=128746&show=clanak (23.06.2020.)

Sve informacije koje se trebaju predočiti korisnicima moraju biti relevantne i pouzdane te što je najvažnije moraju biti u obliku i sadržaju prepoznatljivom i razumljivom osobama kojima su namijenjene. Te informacije su sadržane u temeljnim financijskom izvještajima, a to su:

1. Bilanca – statičkog karaktera i predstavlja izvještaj o financijskom položaju
2. Račun dobiti i gubitka – dinamičnog je karaktera te se još naziva izvještaj o dobit
3. Izvještaj o novčanim tokovima – prikazuje stanje i kretanje novčanih transakcija
4. Izvještaj o promjenama kapitala – prikazuje promjene u strukturi kapitala u poslovnoj godini
5. Bilješke uz financijske izvještaje - detaljnije se objašnjavaju pojedine pozicije izvještaja.⁵

Svi izvještaji međusobno su povezani i zajedno prikazuju stanje u poduzeću. Neki su statičkog karaktera pa prikazuju stanje u određenom trenutku kao što je bilanca poduzeća, a prema načinu izvještavanja to je stanje na zadnji dan poslovne godine (najčešće 31. prosinac). S druge strane račun dobiti i gubitka je jedan od izvještaja dinamičnog karaktera jer prikazuje stanje u određenom razdoblju (najčešće jedna poslovna godina).

Bilanca je temeljni financijski izvještaj koji prikazuje financijski položaj poduzeća kroz prikaz stanja imovine, obveza i kapitala na određeni dan. To su ujedno i elementi koji su u izravnom odnosu i prikazuju imovinsko stanje. Bilanca zapravo predstavlja dvojni prikaz imovine, s jedne strane prema pojavnom obliku, koje se još naziva aktiva, a s druge strane prema podrijetlu odnosno vlasničkoj pripadnosti te imovine, koje se još naziva pasiva bilance, te je zbog toga potrebno da bilanca bude uravnotežena i iznos imovine jednak iznosu izvora te imovine.⁶ Bilanca je kumulativni financijski izvještaj jer prikazuje sve učinke svih odluka i transakcija koje su se dogodile i koje su obračunate do datuma njezine pripreme. Navedena ravnoteža u bilanci postavlja se u početnoj bilanci te se zadržava kroz cijelo poslovanje kroz evidenciju poslovnih događaja metodom dvojnog knjigovodstva. Bilanca mora prikazivati fer i objektivan prikaz stanja imovine i obveza koje poduzeće ima u promatranom trenutku. Postoje različite vrste bilance koje se razlikuju ovisno o vremenu ili razlogu sastavljanja. Tako razlikujemo

⁵ Žager, K. et.al. (2016) *Računovodstvo I : računovodstvo za neračunovođe*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 34, 35.

⁶ Žager, K. et.al. (2016) *Računovodstvo I : računovodstvo za neračunovođe*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 36.

početnu bilancu, zaključnu, pokusnu, konsolidiranu, zbrojnu, diobenu, sanacijsku, likvidacijsku itd.⁷ Svaka se sastavlja ovisno o periodu i situaciji u kojoj se poduzeće nalazi.

Tablica 1: Shema bilance

AKTIVA	PASIVA
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	A) KAPITAL I REZERVE
1. Nematerijalna imovina	1. Upisani kapital
2. Materijalna imovina	2. Premija na emitirane dionice
3. Financijska imovina	3. Revalorizacijske rezerve
4. Potraživanja	4. Rezerve
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	5. Zadržana dobit ili preneseni gubitak
1. Zalihe	6. Dobit ili gubitak tekuće godine
2. Potraživanja	
3. Financijska imovina	C) DUGOROČNE OBVEZE
4. Novac	D) KRATKOROČNE OBVEZE
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I NEDOSPJELA NAPLATA PRIHODA	E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHODA BUDUĆEG RAZDOBLJA

Izvor: vlastita izrada, prema Žager, K. et.al. (2016) *Računovodstvo I : računovodstvo za neračunovođe*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.

U navedenoj tablici prikazana je struktura bilance s temeljnim elementima. Na lijevoj strani se nalazi aktiva bilance koja sadrži podatke o dugotrajnoj imovini koja se razvrstava na nematerijalnu i materijalnu imovinu, financijsku imovinu i potraživanja, zatim kratkotrajna imovina u kojoj su sadržane vrijednosti zaliha, kratkotrajnih potraživanja, kratkotrajne financijske imovine i novca koji može biti u obliku gotovog novca u blagajni, ili na računima u banci. Na kraju su navedena aktivna vremenska razgraničenja u obliku unaprijed plaćenih troškova budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda koja mogu biti značajna kod objektivnog iskazivanja rezultata poslovanja iskazivanjem troškova i prihoda u razdoblju na koje se odnose. Ista stvar se odnosi i na pasivna vremenska razgraničenja koja se iskazuju u pasivi bilance pod stavkom odgođeno plaćanje troškova i prihoda budućeg razdoblja. Na strani pasive nalaze se stavke kapitala i rezervi koje predstavljaju vlastite izvore financirana u obliku vlastitog kapitala, rezervi i ostvarene dobit. Tu se također nalaze i tuđi izvori financiranja u obliku dugoročnih i kratkoročnih obveza.

Bilanca je jedan od temeljnih izvještaja kod izrade analiza i dobivanja slike o poslovanju poduzeća. Iz same bilance dobivaju se značajne informacije o financijskom položaju, a najvažniji element u razmatanju financijskog položaja je struktura imovine, obveza i kapitala

⁷ Žager, K. et.al. (2016) *Računovodstvo I : računovodstvo za neračunovođe*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 107.

te njihova međusobna povezanost i uvjetovanost. Analiziranjem pojedinih elemenata unutar bilance i njihovog odnosa može se dobiti uvid o strukturi imovine, koliko se poduzeće financira iz vlastitih, a koliko iz tuđih izvora, likvidnosti poduzeća, financijskoj snazi, zaduženosti itd., a izradom dodatnih analiza i primjenom različitih sredstava i tehnika dobije se još detaljnija slika i podloga za odlučivanje, buduća planiranja i poboljšanje konkurentnosti.

Račun dobiti i gubitka je temeljni financijski izvještaj koji prikazuje koliko je prihoda i rashoda ostvareno u određenom vremenu te koliki je iznos dobiti ili gubitka.⁸ Njime se mjeri uspješnost poslovanja koja se može definirati kao prikaz posluje li poduzeće profitabilno, odnosno sa dobiti ili gubitkom, te ostvaruje li poduzeće u određenom vremenskom periodu, svojom poslovnom aktivnošću planirane ciljeve. Račun dobiti i gubitka prikazuje aktivnost poduzeća u određenom razdoblju. Poslovni procesi koji se odvijaju u poduzeću utječu na promjene imovine i izvora imovine te temeljem toga nastaju prihodi i rashodi.

Tablica 2: Shematski prikaz računa dobiti ili gubitka

RDG	1. PRIHOD OD PRIDAJE	
	2. POSLOVNI RASHODI	A) PROMJENA VRIJEDNOSTI ZALIHA B) TROŠKOVI POSLOVANJA
	3. DOBIT IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI	
	4. FINANCIJSKI PRIHODI	
	5. FINANCIJSKI RASHODI	
	6. DOBIT IZ FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI	
	7. BRUTO DOBIT	
	8. POREZ NA DOBIT	
	9. NETO DOBIT	

Izvor: vlastita izrada, prema Žager, K. et.al. (2016) *Računovodstvo I : računovodstvo za neračunovođe*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.

Navedena tablica prikazuje osnovnu strukturu računa dobiti i gubitka. Glavne kategorije računa dobiti i gubitka su prihodi koji nastaju kao posljedica povećanja imovine ili smanjenja obveza, i rashodi koji su posljedica smanjenja imovine i povećanja obveza. Prvo se iskazuju poslovni prihodi koji se ostvaruju iz glavnih poslovnih aktivnosti, zatim poslovni rashodi koji nastaju kao posljedica obavljanja glavne djelatnosti poduzeća. U proizvodnim poduzećima do

⁸ Žager, K. et.al. (2016) *Računovodstvo I : računovodstvo za neračunovođe*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str 50.

poslovnih rashoda se dolazi tako da se od troškova poslovanja oduzme promjena vrijednosti zaliha. Sučeljavanjem prihoda i rashoda dolazi se do dobiti iz poslovnih aktivnosti. Ista stvar se ponavlja i sa financijskim приходima i rashodima i zbrajanjem dobiti iz poslovnih i financijskih aktivnosti dolazi se do bruto dobiti od koje se oduzima porez na dobit i dolazi do neto dobiti. Također ako poduzeće ne posluje profitabilno tj. posluje sa gubitkom, u računu dobiti i gubitka biti će rashodi veći od prihoda te će na kraju biti iskazan iznos gubitak. Račun dobiti i gubitka mora biti sastavljen na način da prikaže sve primitke i izdatke koji su nastali u poslovnom razdoblju za koje je sastavljen.

U bilanci je dobit iskazana u pasivi pod kategorijom dobit ili gubitak tekuće godine, te ako poduzeće ostvari dobit ona će u bilanci povećati vrijednost vlastitih izvora, a u slučaju gubitka iste smanjiti.⁹ Prema tome račun dobiti i gubitka i bilanca kao dva najznačajnija financijska izvještaja su povezana preko zajedničke pozicije, a to je neto dobit.

Još jedan od jako bitnih izvještaja kod analize poslovanja je izvještaj o novčanim tokovima. Izvještaj o novčanim tokovima prikazuje izvore pribavljanja i načine uporabe novca, te govori o višku raspoloživih novčanih sredstava ili nedostatku novčanih sredstava. Izvještaj o novčanim tokovima govori o kretanju novca u poduzeću, odakle poduzeće pribavlja novac i u koje se svrhe koristi. Kao što je u prethodnom poglavlju prikazano, iz računa dobiti i gubitka mogu se iščitati prihodi i rashodi koje ostvaruje poduzeće, ali treba imati na umu da su navedene kategorije izražene prema nastanku događaja što znači da iza navedenih prihoda ne mora stajati primitak novca. Zbog toga je vrlo bitan izvještaj o novčanom toku iz kojeg se vidi koji prihodi su stvarno unovčeni tj. da li je uslijedio primitak ili izdatak novca.¹⁰ Iz izvještaja o novčanim tokovima može se procijeniti likvidnosti i solventnosti tj. sposobnosti da poduzeće podmiri svoje dospjele obveze i kolika mu je raspoloživosti financijskih sredstava u određenom trenutku, što je vrlo bitna informacija velikom broju korisnika financijskih izvještaja.

⁹ Žager, K. et.al. (2016) *Računovodstvo I : računovodstvo za neračunovođe*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 51, 58.

¹⁰ Žager, K. et.al. (2016) *Računovodstvo I : računovodstvo za neračunovođe*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 68.

Tablica 3: Shema izvještaja o novčanom toku

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA
A) POSLOVNE AKTIVNOSTI
1. Primici iz poslovnih aktivnosti
2. Izdaci iz poslovnih aktivnosti
3. Neto novčani tokovi iz poslovnih aktivnosti
B) INVESTICIJSKE AKTIVNOSTI
1. Primici iz investicijskih aktivnosti
2. Izdaci iz investicijskih aktivnosti
3. Neto novčani tokovi iz investicijskih aktivnosti
C) FINACIJSKE AKTIVNOSTI
1. Primici iz financijskih aktivnosti
2. Izdaci iz financijskih aktivnosti
3. Neto novčani tokovi iz financijskih aktivnosti
D) ČISTI (NETO) NOVČANI TOK (A+B+C)
E) NOVAC NA POČETKU RAZDOBLJA
F) NOVAC NA KRAJU RAZDOBLJA

Izvor: vlastita izrada, prema Žager, K. et.al. (2016) *Računovodstvo I : računovodstvo za neračunovođe*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.

Tablica izvještaja o novčanim tokovima prikazana je u tri segmenta. Prvi segment obuhvaća primitke i izdatke iz poslovnih aktivnosti te prikazuje koliko je poduzeće sposobno stvoriti novca iz redovnih aktivnosti i je li to dovoljno za odvijanje normalnog poslovanja. U drugom i trećem segmentu prikazuju se primitci i izdaci koji se ostvaruju od investicijskih i financijskih aktivnosti. Oni za razliku od poslovnih aktivnosti ostvaruju povremeno, a odnose se na promjene vezane uz dugotrajnu imovinu i na aktivnosti vezane uz financijsko poslovanje poduzeća. Na svim razinama aktivnosti iskazuje se razlika primitaka i izdataka koja se naziva čisti ili neto novčani tok. Na kraju se zbroje novčani tokovi od svih aktivnosti, te se dobiveni iznos zbroji sa novac na početku razdoblja da bi se dobio iznos novca kojim poduzeće raspolaže na kraju razdoblja.

Kapital poduzeća sastoji se od uloženog i zarađenog kapitala, a u izvještaju o promjenama kapitala se te pozicije dodatno raščlanjuju na:

1. Upisani kapital
2. Premije na emitirane dionice
3. Revalorizacijske rezerve
4. Ostale rezerve (zakonske, rezerve za vlastite dionice, statutarne i ostale rezerve)
5. Zadržana dobit ili preneseni gubitak

6. Dobit ili gubitak tekuće godine.¹¹

U izvještaju se evidentiraju promjene koje su nastale po navedenim pozicijama unutar kapitala u promatranom razdoblju. Najznačajnija promjena koja se prikazuju u izvještaju je prikaz zadržane dobiti, gdje se dobije informacija u kojem omjeru će se ostvarena dobit dijeliti na dividende i zadržanu dobit koja ostaje u poduzeću za daljnje poslovanje.¹² U formalnom prikazu ovog izvještaja prikazani su temeljni iznosi promjena koje su se dogodile kroz određeno razdoblje, dok su sve ostale informacije o promjenama kapitala detaljnije prikazane u bilješkama uz financijske izvještaje.

Bilješke su obavezan dio kod sastavljanja godišnjih financijskih izvještaja, a u njima trebaju biti prikazane sve one informacije koje se direktno ne vide iz temeljnih financijskih izvještaja, a nužne su za njihovo razumijevanje. Bilješke uz financijske izvještaje predstavljaju dodatni prikaz i pojašnjenje strukture, vrijednosti, i obilježja najvažnijih pozicija u temeljnim financijskim izvještajima. Tako se u bilješkama mogu pronaći podaci o korištenim računovodstvenim politikama, načinu utvrđivanja vrijednosti pozicija u pojedinim izvještajima, odnosno pravila njihove procjene, podaci o nominalnoj vrijednosti izdanih dionica, informacije o zaposlenicima i cijeli niz drugih nefinancijskih informacija.¹³ Izgled bilješki nije standardiziran te svako poduzeće prilagođava izgled i prikaz na način da na što pregledniji način prikaže informacije iz financijskih izvještaja i dodatne informacije koje prema računovodstvenim standardima trebaju sadržavati bilješke, a koje nisu iskazane u financijskim izvještajima.

2.3. Tehnike i postupci analize financijskih izvještaja

Temeljna zadaća analize financijskih izvještaja je razumijevanje poslovanja koje je zapisano u financijskim izvještajima, a to je izrazito značajno kako internim tako i eksternim korisnicima. S aspekta investitora vrijednost financijskih izvještaja je u predviđanju budućnosti, dok

¹¹ Žager, K. et.al. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika. Str. 131.

¹² Žager, K. et.al. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika. Str. 131.

¹³ Žager, K. et.al. (2016) *Računovodstvo I : računovodstvo za neračunovođe*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Str. 75.

menadžment poduzeća financijske izvještaje upotrebljava kao polaznu osnovu analize postojećeg stanja i planiranje budućeg tijeka poslovanja poduzeća.¹⁴

Da bi financijski izvještaji bili pogodni za izradu analize potrebno je zadovoljiti uvjet da budu pouzdani, razumljivi, usporedivi i sastavljeni u skladu sa računovodstvenim načelima i standardima. Ostvarivanje navedenog uvjeta osigurava zakon o računovodstvu koji propisuje sastavljanje cijelog seta financijskih izvještaja i zadovoljavanje navedenih kriterija.¹⁵ Financijski izvještaji koji su prikazani u prethodnom poglavlju imaju vrlo važnu ulogu u dobivanju relevantnih informacija vezano uz poslovanje, no primjenom različitih tehnika i postupaka dobije se šira slika i detaljniji prikaz poslovanja i bolja podloga za upravljanje.

Analiza financijskih izvještaja provodi se različitim instrumentima i postupcima kao što su horizontalna i vertikalna analiza kojima se uspoređuju podaci kroz određeno razdoblje i raščlanjuje unutar izvještaja, pomoću različitih financijskih pokazatelja i sustavima pokazatelja pod kojima se podrazumijeva kombinacija pojedinih pokazatelja koji smislenom povezanošću omogućuju donošenje zaključaka o određenom segmentu poslovanja. „Uobičajena analitička sredstva i postupci koji se koriste pri provedbi analize financijskih izvještaja jesu:

- Komparativni financijski izvještaji koji omogućuju uočavanje promjena tijekom vremena (više obračunskih razdoblja) te uočavanje tendencija promjena pomoću serije indeksa
- Strukturni financijski izvještaji koji omogućuju uvid u strukturu
- Analiza pomoću financijskih pokazatelja
- Specijalizirane analize.“¹⁶

Veliki broj stavaka u financijskim izvještajima nije moguće točno mjeriti već se mogu samo procijeniti (vijek uporabe dugotrajne imovina, povijesni trošak, tekući trošak, procijenjena vrijednosti, fer vrijednosti), te je iz tog razloga potrebno dati informacije o korištenim značajnim procjenama i osnovama mjerenja u financijskim izvještajima, da bi i provedena

¹⁴ Dečman, N. (2012) Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj. *Ekonomski pregled* [online] 63 (7-8), str. 446-467. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?id_clanak_jezik=128746&show=clanak (23.06.2020.)

¹⁵ Dečman, N. (2012) Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj. *Ekonomski pregled* [online] 63 (7-8), str. 446-467. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?id_clanak_jezik=128746&show=clanak (23.06.2020.)

¹⁶ Žager, K. et.al. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika. Str. 37.

analiza bila što realnija.¹⁷ Navedene informacije se mogu pronaći u bilješkama uz financijske izvještaje koje su također vrlo bitna komponenta kod analize jer informacije koje su navedene u bilješkama mogu značajno utjecati na analizu i poslovne odluke korisnika.

Najčešće analize financijskih izvještaja rade sama poduzeća u svrhu upravljanja poslovanjem i planiranja željenog budućeg stanja. Financijski izvještaji ključni su u aktivnostima planiranja i kontrole. Menadžmentu je planiranje ključan proces u kojem se želi vidjeti gdje je poduzeće sada i gdje želi biti u određenom vremenskom periodu. Ključne informacije o financijskom položaju, uspješnosti, likvidnosti, solventnosti i ostalim važnim komponentama menadžment dobiva iz financijskih izvještaja, te tako dobivene informacije koristi kao podlogu za izradu financijskog plana.¹⁸ Pritom je bitno naglasiti ulogu kontrole ostvarivanja planiranih veličina da bi se utvrdila odstupanja, a na analizi je da utvrdi uzroke i posljedice tih odstupanja. Također zadatak analize financijskih izvještaja je da prepozna dobre osobine poduzeća kako bi se te prednosti mogle iskoristiti, ali i prepoznati slabosti poduzeća kako bi se mogle poduzeti korektivne mjere.

2.3.1. Horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja

Za provedbu horizontalne analize koriste se komparativni financijski izvještaji koji se mogu razmatrati u kontekstu uspoređivanja, dok se strukturni financijski izvještaji koriste za provedbu vertikalne analize koji se razmatraju u kontekstu raščlanjivanja pojedinih komponenti izvještaja da bi se dobio uvid u strukturu.

Horizontalnom analizom nastoji se uočiti tendencija i dinamika promjena pojedinih pozicija temeljnih financijskih izvještaja.¹⁹ Horizontalna analiza se provodi uspoređivanjem dvije ili više poslovnih godina, gdje se jedna godina uzme kao bazna godina za usporedbu ili se promjene utvrđuju uzastopno kroz razdoblja. Kako bi uočili tendencije kretanja promjena kao podlogu za analizu potrebno je uzeti duže vremensko razdoblje. Navedena analiza provodi se na komparativnim financijskim izvještajima, a to su najčešće bilanca ili račun dobiti ili gubitka

¹⁷ Bolfek, B., Stanić, M., Knežević, S. (2012) Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke. *Ekonomski vjesnik*, 25 (1), str. 147.

¹⁸ Žager, K. et.al. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika. Str. 37.

¹⁹ Bolfek, B., Stanić, M., Knežević, S. (2012) Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke. *Ekonomski vjesnik*, 25 (1), str. 156.

nekoj poduzeća gdje se onda utvrđuje kretanje stanja imovine, obveza, vlastitih izvora financiranja, prihoda i rashoda kroz određeno razdoblje. Potrebno je analizirati što više godina da bi rezultat analize bio što uvjerljiviji i da bi se uočile određene tendencije.²⁰ Najčešći način prikazivanja je tablični prikaz gdje su prikazani ostvareni podaci u određenim godinama, te se u jednom stupcu izračuna iznos povećanja ili smanjenja, a u sljedećem stupcu to povećanje ili smanjenje iskaže relativno tj. u postotku.

Vertikalna analiza omogućava uvid u strukturu financijskih izvještaja, što podrazumijeva međusobno uspoređivanje financijskih podataka u jednoj godini. Podloga provedbe vertikalne analize su strukturni financijski izvještaji koji omogućavaju uvid u strukturu bilance i računa dobiti i gubitka.²¹ Kod provedbe vertikalne analize na bilanci, ukupna aktiva i pasiva izjednačavanju se sa 100% što znači da se ostale pojedine pozicije bilance izračunavaju kao postotak od ukupne aktive ili pasive. Kod računa dobiti i gubitka uobičajeno se neto prodaja izjednačava se 100% što znači da se ostale pojedine pozicije računa dobiti i gubitka izračunavaju kao postotak od neto prodaje.

2.3.2. Financijski pokazatelji

Analiza pomoću pokazatelja još je jedan instrument pomoću kojih se provodi analiza financijskih izvještaja. Sve pokazatelje koji se izračunavanju potrebno je promatrati u međuovisnosti jer bi izdvajanje bilo koje informacije iz konteksta moglo dovesti korisnika do zablude glede ocjene kvalitete poslovanja poduzeća. Formiraju se u cilju osiguranja kvalitetne informacijske podloge za donošenje poslovnih odluka.²²

Pokazatelj se izračunavaju na način da se jedna ekonomska veličina stavlja u omjer s drugom ekonomskom veličinom, uz uvjet da se trebaju ispuniti preduvjeti ispravnosti da bi pojedini

²⁰ Bolfek, B., Stanić, M., Knežević, S. (2012) Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke. *Ekonomski vjesnik*, 25 (1), str. 156.

²¹ Žager, K. et.al. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika. Str. 268, 269

²² Dečman, N. (2012) Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj. *Ekonomski pregled* [online] 63 (7-8), str. 446-467. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?id_clanak_jezik=128746&show=clanak (23.06.2020.)

pokazatelj izračunavanjem davao relevantnu informaciju.²³ S obzirom na zahtjeve korisnika analize financijski pokazatelji dijele se u nekoliko skupina:

1. Pokazatelji likvidnosti	}	SIGURNOST POSLOVANJA
2. Pokazatelji zaduženosti		
3. Pokazatelji aktivnosti		
4. Pokazatelji ekonomičnosti	}	USPJEŠNOST POSLOVANJA
5. Pokazatelji profitabilnosti		
6. Pokazatelji investiranja		

U analizi poslovanja najvažnija dva kriterija koje se trebaju utvrditi su sigurnost i uspješnost poslovanja. U tom kontekstu skupine pokazatelja koji govore o sigurnosti poslovanja su pokazatelji likvidnosti i zaduženosti, a pokazatelji ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranja su pokazatelji uspješnosti poslovanja. Pokazatelji aktivnosti uključuju i sigurnosti i uspješnosti poslovanja.²⁴

Pokazatelji likvidnosti mjere sposobnost poduzeća u podmirivanju dospjelih kratkoročnih obveza.²⁵ U tablici 4. prikazani su pokazatelji likvidnosti i na koji način se izračunavaju. Pokazatelj trenutne likvidnosti nije toliko relevantan za donošenje određenih zaključaka jer se u odnos stavlja samo novac kojim društvo raspolaže u trenutku sastavljanja izvještaja sa kratkoročnim obvezama, pa ako se na dan sastavljanja bilance uplate neka značajnija sredstva pokazatelj će pokazati nešto višu nerealnu vrijednost. S druge strane iz podatka koji se dobije iz pokazatelja ubrzane likvidnosti može se zaključiti kolika je sposobnost poduzeća da u vrlo kratkom roku osigura određenu količinu novaca. Smatra se da ovaj koeficijent ne bi trebao biti manji od 1, što bi značilo da bi suma potraživanja i novca trebala biti veća od kratkoročnih obveza. Za izračun ovog pokazatelja isključene su zalihe, jer je za njihovo pretvaranje u novac potrebno duže razdoblje.²⁶ Za koeficijent tekuće likvidnosti očekuje se da bude veći od 2, jer bi poduzeće trebalo imati dvostruko više kratkotrajne imovine nego kratkoročnih obveza, te tako izbjeći nemogućnost njihova podmirivanja. Prema tome, da bi se održala normalna likvidnosti

²³ Šlibar, D. (2010) Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja, *Računovodstvo i porezi u praksi*, [online], 5/2010, str. 2. Dostupno na: <https://www.omega-software.hr/UserDocsImages/Clanci/Financije%20-%20Analiza%20FI.pdf> (23.06.2020.)

²⁴ Šlibar, D. (2010) Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja, *Računovodstvo i porezi u praksi*, [online], 5/2010, str. 2. Dostupno na: <https://www.omega-software.hr/UserDocsImages/Clanci/Financije%20-%20Analiza%20FI.pdf> (23.06.2020.)

²⁵ Žager, L. (2001) Financijski pokazatelji - analiza, planiranje i kontrola. *Računovodstvo i financije*, 47 (4), str.9.

²⁶ Bolfek, B., Stanić, M., Knežević, S. (2012) Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke. *Ekonomski vjesnik*, 25 (1), str. 160.

poduzeća, dio kratkotrajne imovine mora se financirati iz kvalitetnih dugoročnih izvora.²⁷ Ta razlika između kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza predstavlja neto radni kapital, što znači da je dio kratkotrajne imovine financiran iz kvalitetnih dugoročnih izvora. No navedeno ne mora biti pravilo za sva poduzeća i značiti da je poduzeće koje ima koeficijent tekuće likvidnosti manje od dva nelikvidno. Postoje različiti čimbenici koji utječu na likvidnosti poduzeća, kao npr. vrsta djelatnosti poduzeća, struktura kratkotrajne imovine ili struktura kratkoročnih obveza. Koeficijent financijske stabilnosti predstavlja omjer dugotrajne imovine i dugoročnih izvora financiranja, te kako bi se zadovoljilo zlatno pravilo financiranja, pokazatelj financijske stabilnosti trebao bi biti manju od 1.

Tablica 4: Pokazatelji likvidnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
koeficijent trenutne likvidnosti	novac	kratkoročne obveze
koeficijent ubrzane likvidnosti	novac + potraživanja	kratkoročne obveze
koeficijent tekuće likvidnosti	kratkotrajna imovina	kratkoročne obveze
koeficijent financijske stabilnosti	dugotrajna imovina	glavnica + dugoročne obveze

Izvor: Izrada autora prema: Žager, K. et.al. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika. Str. 46.

Pokazatelji zaduženosti mjere koliko se poduzeće financira iz vlastitih, a koliko iz tuđih izvora financiranja. Iz tablice 5. u nastavku, mogu se vidjeti načini izračuna svih pokazatelja zaduženosti, a najčešći pokazatelji zaduženosti koji se izračunavaju su koeficijent zaduženosti i koeficijent vlastitog financiranja. Oba pokazatelja formirana su na temelju bilance, i zapravo govore koliko je imovine financirano iz vlastitog kapitala, te koliko je imovine financirano iz obveza. Koeficijent zaduženosti i koeficijent vlastitog financiranja zajedno prikazuju strukturu izvora financiranja imovine pa u skladu s tim njihov zbroj treba biti 1.²⁸ Koeficijent pokrića troškova kamata pokazuje sposobnost poduzeća da podmiri svoje godišnje troškove kamata, i trebao bi biti veći od 1, a za taj pokazatelj su posebno zainteresirani kreditori jer će na temelju njega moći procijeniti sposobnosti poduzeća da im vrati glavnica i kamate.²⁹ Nasuprot tome što manji faktor zaduženosti znači manju zaduženost. Taj pokazatelj interpretira se kao broj godina

²⁷ Žager, K. et.al. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika. Str. 47.

²⁸ Žager, K. et.al. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika. Str. 49.

²⁹ Bolfek, B., Stanić, M., Knežević, S. (2012) Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke. *Ekonomski vjesnik*, 25 (1), str. 162.

potrebnih poduzeću da iz zadržane dobiti i amortizacije pokrije sve svoje obveze. Stupnjevi pokrića 1 i 2 razmatraju pokriće dugotrajne imovine glavnicom, tj. glavnicom uvećanom za dugoročne obveze.

Tablica 5: Pokazatelji zaduženosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
koeficijent zaduženosti	ukupne obveze	ukupna imovina
koeficijent vlastitog financiranja	kapital	ukupna imovina
koeficijent financiranja	ukupne obveze	kapital i rezerve
pokriće troškova kamata	dobit prije poreza + kamate	kamate
faktor zaduženosti	ukupne obveze	zadržana dobit + amortizacija
stupanj pokrića I.	kapital	dugotrajna imovina
stupanj pokrića II.	kapital + dugoročne obveze	dugotrajna imovina

Izvor: Izrada autora prema: Žager, K. et.al. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika. Str. 49.

Kao što je već napomenuto u radu pomoću pokazatelja aktivnosti može se doći od zaključaka o sigurnosti i uspješnosti poslovanja, te je važno da navedeni koeficijenti budu što veći jer se pomoću pokazatelji aktivnosti mjeri koliko efikasno poduzeće upotrebljava svoje resurse, tj. ukazuje na brzinu cirkuliranja imovine u poslovnom procesu. Najčešće se koeficijenti obrtaja izračunavaju za ukupnu imovinu, kratkotrajnu imovinu i potraživanja. Koeficijent obrtaja ukupne imovine može se interpretirati na način da prikazuje koliko je kuna ukupnih prihoda ostvareno na jednu kunu ukupne imovine.³⁰ Na isti način se mogu interpretirati svi ostali koeficijenti obrtaja uvažavajući dio imovine na koji se odnose. U tablici 6. prikazani su samo neki od koeficijenta obrtaja koji se mogu izračunavati, no moguće je izračunavanje čitav niz drugih koeficijenata s obzirom na potrebe korisnika. Trajanje naplate potraživanja osobito je važno po pitanju sposobnosti poduzeća da generira novčane tokove, jer prikazuje koliko je dana potrebno poduzeću da naplati potraživanja.

³⁰ Žager, K. et.al. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika. Str.50-51.

Tablica 6: Pokazatelji aktivnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
koeficijent obrtaja ukupne imovine	ukupni prihodi	ukupna imovina
koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	ukupan prihodi	kratkotrajna imovina
koeficijent obrtaja potraživanja	prihod od prodaje	potraživanja
trajanje naplate potraživanja u danima	broj dana u godini (365)	koeficijent obrtaja potraživanja

Izvor: Izrada autora prema: Žager, K. et.al. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika. Str. 51.

Pokazatelje ekonomičnosti dobiju se pomoću računa dobiti i gubitka, a mjere koliko se jedinica prihoda ostvari po jedinici rashoda. Što je pokazatelj ekonomičnosti veći, poduzeće uspješnije posluje. U tablici 7. su prikazani izračuni ekonomičnosti ukupnog poslovanja i parcijalni pokazatelji ekonomičnosti po pojedinim segmentima poslovanja. Usporedbom ekonomičnosti ukupnog poslovanja i pojedinog parcijalnog pokazatelja moguće je utvrditi utjecaj parcijalnog pokazatelja na ukupnu ekonomičnost.³¹ Ukoliko poduzeće ostvaruje pozitivan financijski rezultat ekonomičnost ukupnog poslovanja biti će veća od 1.

Tablica 7: Pokazatelji ekonomičnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
ekonomičnost ukupnog poslovanja	ukupni prihodi	ukupni rashodi
ekonomičnost poslovanja	poslovni prihodi	poslovni rashodi
ekonomičnost prodaje	prihodi od prodaje	rashodi od prodaje
ekonomičnost financiranja	financijski prihodi	financijski rashodi
ekonomičnost izvanrednih aktivnosti	izvanredni prihodi	izvanredni rashodi

Izvor: Izrada autora prema: Žager, K. et.al. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika. Str. 52.

Pokazatelji profitabilnosti mjere sposobnost poduzeća da generira dobit na temelju uloženog kapitala, odnosno investirane imovine.³² U sklopu pokazatelja profitabilnosti razmatraju se pokazatelji marže profita, rentabilnosti imovine i vlastitog kapitala kao što je prikazano u tablici 8. Marža profita se izračunava kao odnos dobiti prije ili nakon oporezivanja (bruto/neto profitna marža) i ukupnih prihoda, a prikazuje koliko je poduzeće učinkovito u zadržavanju ostvarenih prihoda u obliku dobiti uvećane za rashode od kamata. Pokazateljem rentabilnosti ukupne

³¹ Žager, K. et.al. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika. Str.52.

³² Žager, L.; Sever, S. (2010) Ocjena kvalitete poslovanja poduzeća temeljena na instrumentima analize financijskih izvještaja. *Računovodstvo i financije*, 56 (3), str. 40.

imovine ocjenjuje se sposobnosti poduzeća da ostvaruje povrate na temelju ukupno raspoloživih resursa.³³

Tablica 8: Pokazatelji profitabilnost

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
neto profitna marža	neto dobit + kamate	ukupni prihodi
bruto profitna marža	dobit prije poreza + kamate	ukupni prihodi
neto rentabilnost imovine (ROA)	neto dobit + kamate	ukupna imovina
bruto rentabilnost imovine	dobit prije poreza + kamate	ukupna imovina
rentabilnost vlastitog kapitala (ROE)	neto dobit + kamate	kapital i rezerve

Izvor: Izrada autora prema: Žager, K. et.al. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika. Str. 53.

Pokazatelji investiranja prikazani u tablici 9. mjere uspješnost ulaganja u dionice poduzeća. Navedene pokazatelje koriste dionička društva koja izdaju dionice, a osim podataka iz financijskih izvještaja potrebni su i podatci o dionicama. Dobit po dionici pokazuje zaradu koja je na raspolaganju vlasnicima običnih dionica, dok dividenda po dionici pokazuje stvarni novčani primitak za svaku dionicu. Kao najznačajniji pokazatelj investiranja ističe se rentabilnost dionice jer se stavlja u odnos dobit ili dividenda po dionici sa tržišnom cijenom dionice te investitor može jasnije vidjeti isplativost investiranja u dionice poduzeća.

Tablica 9: Pokazatelji investiranja

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
dobit po dionici (EPS)	neto dobit	broj dionica
dividenda po dionici (DPS)	dio neto dobiti za dividende	broj dionica
odnos isplate dividendi (DPR)	dividenda po dionici (DPS)	dobit po dionici (EPS)
odnos cijene i dobiti po dionici (P/E)	tržišna cijena dionice (PPS)	dobit po dionici (EPS)
ukupna rentabilnost dionice	dobit po dionici (EPS)	tržišna cijena dionice (PPS)
dividendna rentabilnost dionice	dividenda po dionici (DPS)	tržišna cijena dionice (PPS)

Izvor: Izrada autora prema: Žager, K. et.al. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika. Str. 56.

³³ Žager, K. et.al. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika. Str. 54.

2.4. Uloga nefinancijskih pokazatelja u donošenju zaključaka o poslovanju poduzeća

Godišnji financijski izvještaji daju korisnicima uvid u financijsko stanje poduzeća i pomoću različitih tehnika i postupaka analize podataka iz izvještaja mogućnost da se dođe do željenih informacija o poslovanju i utvrđivanju potencijalnih prednosti i rizika, no što je poduzeće veće i složenije to je potrebno više podataka da bi se došlo do istih informacija. U samim financijskim izvještajima prikazani su kvantitativni podaci koji služe kao podloga za izradu financijskih planova u budućnosti i donose značajne informacije korisnicima o poslovanju, no pored samih financijskih informacija potrebno je sagledati i pozadinu navedenih brojeva koji su prikazani. Te informacije se dobiju u bilješkama uz financijske izvještaje gdje se pojedine značajne stavke objašnjavaju, te na taj način dobije uvid u načine izračuna ili procjene pojedinih financijskih veličina. Pored bilješki veća poduzeća objavljuju i nefinancijske izvještaje u kojem navode sve stavke poslovanja koje nije moguće vidjeti iz temeljnih financijskih izvještaja, a sve to zajedno čini sastavni dio godišnjeg izvješća.

U godišnjem izvješću se pored financijskih trebaju prikazati brojne druge nefinancijske informacije kao što su aktivnosti istraživanja i razvoja, informacije o upravi i zaposlenicima, aktivnosti vezane uz zaštitu okoliša i društveno odgovorno poslovanje, planovima za budućnost i brojnim drugim informacijama važnim za samo poduzeće i njegovu okolinu u kojoj posluje.³⁴ Kao što je navedeno, u godišnjem izvješću se pored financijskih pokazatelja prikazuju i brojni nefinancijski aspekti poslovanja koje je potrebno uzeti u obzir prilikom ocijene kvalitete poslovanja. Godišnje izvješće je često vrlo opsežno, te osim za informiranje sadašnjih i budućih investitora, kreditora i ostalih zainteresiranih korisnika, utječe i na stvaranje slike o kvaliteti poslovanja te imidžu poduzeća. Tako da ako je izvješće dobro sastavljeno, ne samo da će kvalitetno informirati korisnike nego može poslužiti i kao promotivni materijal.³⁵ Takvim pristupom i načinom sastavljanja godišnjeg izvješća poduzeća mogu upoznati potencijalne kupce i zaposlenike sa svojim radom i na taj način osigurati dodatne pozitivne efekte u svom poslovanju.

³⁴ Žager, K. et.al. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika. Str.140.

³⁵ Žager, K. et.al. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika. Str.142.

3. OBILJEŽJA TEKSTILNE I ODJEVNE INDUSTRIJE

3.1. Djelatnost tekstilne i odjevne industrije

Počeci tekstilne industrije javljaju se potkraj 16. stoljeća izumom pletaćega stroja, dok je niz novih izuma u 18. stoljeću značio veliki napredak te industrijske grane te njezin snažan rast. U tim vremenima tekstilna industrije se najviše razvila u Europi i SAD-u. Nakon 1. svjetskog rata tekstilna industrija počela se razvijati i u istočnoeuropskim zemljama, a u posljednje doba ponajviše u Kini, Indiji, Turskoj, Srednjoj i Južnoj Americi i drugim zemljama u razvoju, zbog jeftinijih uvjeta proizvodnje i niskih nadnica u tim zemljama. Nasuprot tomu, visoko razvijene zemlje su se sve više počele orijentirati na proizvodnju ekskluzivnih i vrijednih odjevnih proizvoda sa većom dodanom vrijednošću.³⁶

Iz današnje perspektive tekstilna industrija je dio prerađivačke industrije koja se bavi proizvodnjom tekstila i odjeće i jedna je od najznačajnijih grana industrijske proizvodnje proizvoda za široku potrošnju. Obuhvaća sva poduzeća i tvornice koji proizvode tekstilna vlakna, pređu, tkanine, pletiva, čipke, pozamenteriju, netkane tekstilije, vatu, te proizvodnju odjeće i drugih konfekcijskih proizvoda, uključujući i doradbu i bojenje krzna.³⁷ Tekstilna industrija spada u radno intenzivne djelatnosti, a najčešće se radi o masovnoj proizvodnji sa faznim procesom proizvodnje, dok s druge strane dio tržišta zauzima drugi segment tekstilne proizvodnje, visoko kvalitetno modno tržište sa modernim tehnologijama, relativno dobro plaćenim radnicima i ekskluzivnim odjevnim predmetima. Prema NKD klasifikaciji djelatnosti³⁸ tekstilna industrija svrstava se u prerađivačku industriju, odjeljak proizvodnja tekstila i proizvodnja odjeće, a detaljnija podjela prikazana je u tablici.

Tablica 10: Nacionalna klasifikacija djelatnosti proizvodnje tekstila i odjeće

13		Proizvodnja tekstila	
	13.1		Priprema i predenje tekstilnih vlakana
		13.10	Priprema i predenje tekstilnih vlakana
			13.10

³⁶ Hrvatska enciklopedija, *Leksikografski zavod Miroslav Krleža* Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=60689> (16.08.2020.)

³⁷ Hrvatska enciklopedija, *Leksikografski zavod Miroslav Krleža* Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=60689> (16.08.2020.)

³⁸ Narodne Novine, Odluka o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2007_06_58_1870.html (16.08.2020.)

		13.2		Tkanje tekstila	
			13.20	Tkanje tekstila	13.20
		13.3		Dovršavanje tekstila	
			13.30	Dovršavanje tekstila	13.30
		13.9		Proizvodnja ostalog tekstila	
			13.91	Proizvodnja pletenih i kukičanih tkanina	13.91
			13.92	Proizvodnja gotovih tekstilnih proizvoda, osim odjeće	13.92
			13.93	Proizvodnja tepiha i sagova	13.93
			13.94	Proizvodnja užadi, konopaca, upletenoga konca i mreža	13.94
			13.95	Proizvodnja netkanog tekstila i proizvoda od netkanog tekstila, osim odjeće	13.95
			13.96	Proizvodnja ostaloga tehničkog i industrijskog tekstila	13.96
			13.99	Proizvodnja ostalog tekstila, d. n.	13.99
	14			Proizvodnja odjeće	
		14.1		Proizvodnja odjeće, osim krznene odjeće	
			14.11	Proizvodnja kožne odjeće	14.11
			14.12	Proizvodnja radne odjeće	14.12
			14.13	Proizvodnja ostale vanjske odjeće	14.13
			14.14	Proizvodnja rublja	14.14
			14.19	Proizvodnja ostale odjeće i pribora za odjeću	14.19
		14.2		Proizvodnja proizvoda od krzna	
			14.20	Proizvodnja proizvoda od krzna	14.20
		14.3		Proizvodnja pletene i kukičane odjeće	
			14.31	Proizvodnja pletenih i kukičanih čarapa	14.31
			14.39	Proizvodnja ostale pletene i kukičane odjeće	

Izvor: Narodne Novine, Odluka o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2007_06_58_1870.html

3.2. Razvoj tekstilne i odjevne industrije u Republici Hrvatskoj

U Hrvatskoj se tekstilna industrija počela razvijati tek potkraj 19. stoljeća. Među prvim poduzećima koja su počela raditi u tekstilnoj industriji na području Hrvatske su bojadisaonica

platna u Čakovcu (1878.), pamučna predionica i tkaonica u Dugoj Resi (1884.), lanara u Osijeku (1901) i tvornica DTR u Zagrebu (1914). No pravi rast tekstilne industrije javio se nakon 1. svjetskog rata kada su osnovane brojne nove tvornice i poduzeća za proizvodnju tekstila na području Hrvatske. Od njih najznačajnija poduzeća od kojih neka i danas posluju u Hrvatskoj su Tivar (danas Varteks) u Varaždinu, Tvorpam u Zagrebu, Krateks u Krapini, te svilana u Varaždinu i Osijeku. Nakon 2. svjetskog rata uspješnim poslovanjem poduzeća u tekstilnoj industriji, velikom potrebom za radnom snagom te razvojem tehnologije u Hrvatskoj se počela razvijati i odjevna industrija, te su izgrađene nove tvornice: Kamensko, Vesna i Heruc u Zagrebu, Zelinka u Zelini, Kninjanka u Kninu, RIO u Rijeci, kao i trikotaže Galeb u Omišu, Pionirka u Imotskom i MTČ u Čakovcu.³⁹ Do 90-tih godina 20. stoljeća tekstilna i odjevna industrija bila je jedna od najznačajnijih prerađivačkih industrija u Hrvatskoj no lošije razdoblje i problemi za tekstilnu i odjevnu industriju krenuli su privatizacijom i prelaskom iz socijalističkog i planskog gospodarstva u tržišno gospodarstvo. U procesu privatizacije i prelaska na otvoreno svjetsko tržište poduzeća su sa proizvodnje vlastitih marki proizvoda, intenzivnije i u većem postotku počele proizvoditi dodatna proizvode male dodane vrijednosti, te izvoziti na strana tržišta, većinom Europska, da bi održala svoje poslovanje, a pritom su izgubila svoju primarnu proizvodnju i razvoj vlastitih marki i dizajna. Danas se tekstilna i odjevna industrija nalaze u dosta nepovoljnom stanju, kao neki od glavnih problema navode se smanjenje plaća, otpuštanje radnika i zastarjela tehnologija, a kroz dosadašnja istraživanja u kontekstu tekstilne i odjevne industrije, poduzećima se predlaže da se orijentiraju na proizvode veće dodane vrijednosti i vlastite marke proizvoda, okrupnjivanje poduzeća unutar industrije, promjene u ljudskim potencijalima i inovacije.⁴⁰ Primjenom navedenih preporuka zaustavio bi se negativni trend smanjenja proizvodnje tekstila i odjeće u Hrvatskoj.

3.3. Ekonomski aspekti razvitka tekstilne i odjevne industrije

Kao što je prikazano u prethodnom poglavlju tekstilna i odjevna industrija u Republici Hrvatskoj ima određenu tradiciju proizvodnje, no do negativnih promjena u industriji došlo je

³⁹ Hrvatska enciklopedija, *Leksikografski zavod Miroslav Krleža* Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=60689> (16.08.2020.)

⁴⁰ Grilec-Kaurić, A. i Zelenika, R. (2011) Ocjena ekonomskog položaja tekstilne i odjevne industrije u RH. *Ekonomska misao i praksa* [online], 2. str. 543-565. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/75571> (23.06.2020.) str. 543, 544,549

početkom privatizacije i prelaskom iz planskog u tržišno gospodarstvo, te se ta kriza u industriji samo nastavila kroz naredne godine.

Problemi u tekstilnoj i odjevnoj industriji nisu specifični samo za Hrvatsku. Pojavnom globalizacije koju je OECD definirao kao pojačan razvoj strateške međunarodne suradnje poduzeća diljem svijeta zbog potpune liberalizacije, i u cijeloj Europi je došlo do značajnih promjena. U kontekst tekstilne i odjevne industrije mnoga poduzeća na području Europe su drastično smanjila proizvodnju uslijed smanjenja broja zaposlenih i rezanja proizvodnih cijena do krajnjih granica, a s druge strane zemlje Dalekog Istoka bilježile su procvat gospodarskog rasta. Najutjecajnija poduzeća s robnim markama u industriji koja su proširila posao po cijelom svijetu i preselila proizvodnju u zemlje u razvoju ili tranzicijske zemlje u kojima su proizvodni faktori, uvjeti rada i plaće najpristupačniji, dovela su do fenomen preseljenja proizvodnje. Također u industriji odjeće, posebno u modnom sektoru, vrijeme proizvodnje i reakcija na trendove drastično je skraćeno.⁴¹ Svi navedeni faktori i svjetska kretanja u području tekstilne i odjevne industrije još su dodatno utjecala na proizvodnju u Hrvatskoj uz već navedene posljedice smanjenja proizvodnje liberalizacijom domaćeg tržišta, usitnjenost proizvodnje, relativnog zaostajanja produktivnosti za konkurencijom, tendencijom porasta cijena rada i slabom zaštitom domaće proizvodnje.⁴²

Da bi se navedeni problemi riješili i očuvala tradicija u poslovanju i iskustvo postojeće radne snaga, poduzeća će u idućim razdobljima trebati raditi na brojnim promjenama i prilagodbama današnjem globalnom tržištu. Kao perspektive daljnjeg razvoja i poboljšanja stanja u tekstilnoj i odjevnoj industriji u Hrvatskoj, predlaže se proizvodnja proizvoda veće dodane vrijednosti, orijentiranost na domaće marke proizvoda i najvažnije inovativnosti, nove ideje i brz i učinkovit odgovor na nove izazove, te plasman takvih proizvoda na domaćem i stranim tržištima.⁴³ Kako u današnjem dinamičnom okruženju prepunom konkurencije i različitih proizvoda, krajnji kupci nisu u tolikoj mjeri lojalni bilo kojem proizvođaču ili marki proizvoda, manji proizvođači tu mogu pronaći svoju priliku, prilagođavanjem zahtjevima kupaca. Perspektiva koja se pronalazi iz nepredvidive potražnje je u kreiranju efektivne marketinške strategije gdje je važno

⁴¹ Gavranović, A. (2018) How to deal with new challenges?: Economic, technological and social aspects of the textile and clothing industry. *Textile & Leather Review* [online], 1 (1), str. 29-33. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/202017> (23.06.2020.) Str. 20-30.

⁴² Buturac, G. (2007.) Hrvatska industrija tekstila i odjeće u međunarodnoj razmjeni. *Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu* [online], Vol. 5 No.1, str. 111-126. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/26126> (24.07.2020.) Str. 112.

⁴³ Buturac, G. (2007.) Hrvatska industrija tekstila i odjeće u međunarodnoj razmjeni. *Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu* [online], Vol. 5 No.1, str. 111-126. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/26126> (24.07.2020.) Str. 125

identificirati čimbenike koji određuju potražnju, zadovoljstvo i lojalnost marki.⁴⁴ Hrvatska poduzeća bi tako perspektivu svog razvoja mogu temeljiti na potražnji i krajnjim kupcima.

Uz sve navedeno u Hrvatskoj tekstilnoj i odjevnoj industriji vrlo bitna je i uloga države. Posebno se ističe uloga države u stvaranju stabilnog makroekonomskog okruženja, odabiru konzistentnih i komplementarnih gospodarskih politika i horizontalnih mjera potpore, koordinacije i poticanja proizvodnje vlastitih marki proizvoda, promotivnih aktivnosti na stranim tržištima, unaprjeđenje programa obrazovanja, poticanje i stvaranje informacijskog sustava prilagođenog potrebama tekstilne i odjevne industrije.⁴⁵ Primjenom svih navedenih mjera država može zaštititi i unaprijediti razvoj tekstilne i odjevne industrije.

3.4. Dominantne računovodstvene politike u tekstilnoj i odjevnoj industriji

Korištene računovodstvene politike važan su dio financijskih izvještaja, a navode se u bilješkama uz financijske izvještaje. Podlogu za odabir računovodstvenih politika predstavljaju računovodstvena načela, standardi i zakonski propisi. Oni su najznačajniji čimbenici koji utječu na financijsko izvještavanje.

Poduzeća u tekstilnoj industriji imaju nešto veći udio kratkotrajne imovine nego dugotrajne, jer se radi o proizvodnim poduzećima koja posjeduju određene količine zaliha sirovina i materijala, proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda, pa metoda obračuna utroška zaliha može imati značajan utjecaj u prikazanim rezultatima poslovanja. Također značajna pozicija kod tekstilnih poduzeća su potraživanja, od kojih su najznačajnija potraživanja od kupaca. Pojedina sumnjiva i sporna potraživanja nije moguće točno izmjeriti pa ih menadžment mora procijeniti. Također značajna pozicija u pogledu odabira računovodstvenih politika su prihodi i način njihova priznavanja.

Važno je napomenuti da računovodstvene politike mogu imati utjecaj na prikaz financijskog položaja i uspješnosti poslovanja samo u kratkom roku, te ih je bitno uzeti u obzir kod analize poslovanja u pojedinoj godini. Promatraju li se financijskih izvještaji na duži vremenski period rezultati poslovanja se neće razlikovati s obzirom na korištene računovodstvene politike jer

⁴⁴ Anić, I. D. et al. (2008) *Ekonomski aspekti razvitka industrije tekstila i odjeće u Republici Hrvatskoj*. Zagreb: Ekonomski institut. Str. 137.

⁴⁵ Strateške odrednice razvoja industrije tekstila i odjeće u Hrvatskoj za razdoblje od 2006. do 2015. , *Ekonomski institut Zagreb* (2007) Dostupno na: <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//2016/Sjednice/Arhiva//270-04.pdf> , Str 10. (15.08.2020.)

određeni rezultat poslovanja nje moguće stvoriti ili promijeniti, ali ga je uz primjenu računovodstvenih politika moguće odgoditi za buduća obračunska razdoblja.

Poduzeća u tekstilnoj i odjevnoj industriji dominantno financijsku imovinu mjere po amortiziranom trošku. Financijske obveze uključujući i zajmove, početno se mjere po fer vrijednosti. Amortizacija dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine se obračunava prema linearnoj metodi u procijenjenom vijeku uporabe. Obračun utroška zaliha provodi se po metodi prosječne ponderirane cijene, a prihodi se priznaju u trenutku nastanka događaja.

3.5. Izloženost financijskim rizicima poduzeća u tekstilnoj i odjevnoj industriji

Aktivnosti koje društvo obavlja izlažu ga raznim financijskim rizicima. Neki od najznačajnijih rizika koji se javljaju su tržišni rizik koji uključuje valutni i kamatni rizik novčanog toka, kreditni rizik i rizik likvidnosti.

Rizici koji imaju najveći utjecaj na poslovanje poduzeća u tekstilnoj i odjevnoj industriji su kreditni rizik i rizik likvidnosti. Najznačajniji kreditni rizik koji može nastati vezan je uz naplatu potraživanja od kupaca. Poduzeća kod prodaje svojih proizvoda posluju s brojnim domaćim i stranim kupcima, te se samim time povećava rizik od nenaplative potraživanja. Također značajnu ulogu u pogledu rizika ima rizik likvidnosti. Poduzeća u tekstilnoj i odjevnoj industriji u svojoj strukturi bilance imaju značajni udio kratkoročnih obveza koje je potrebno podmiriti, te se zbog toga posebna pažnja treba posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti.

Promatrana poduzeća u tekstilnoj i odjevnoj industriji kreditni rizik umanjuju poslovanjem sa kreditno sposobnim i jamstvima osiguranim društvima te se većinom služe javnom objavom informacija o financijskom položaju društva, te pojedina društva kreiraju bazu podataka kako bi rangirali značajne kupce. Rizikom likvidnosti poduzeća upravljaju na način da prate predviđanja i stvarni novčani tijek, uspoređujući ga sa dospelosti financijske imovine i obveza, te vode računa o održavanju dostatne količine novca i lako unovčivih financijskih sredstava. Odabrana poduzeća su također izložena riziku promjene deviznih tečajeva zbog poslovanja sa inozemstvom, no taj rizik nije toliko naglašen jer poduzeća koja posluju sa inozemstvom, većinom posluju sa inozemstvom koristeći stabilnu valutu eura. Sljedeći rizik koji se može izdvojiti je rizik kamatnih stopa kod poduzeća koja se zadužuju, a poduzeća ga nastoje minimizirati primjenom fiksnih kamatnih stopa kod zaduživanja.

4. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA ODABRANIH PODUZEĆA U TEKSTILNOJ I ODJEVNOJ INDUSTRIJI KROZ PROMATRANE GODINE U REPUBLICI HRVATSKOJ

4.1. Osnovne odrednice poslovanja odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije u Republici Hrvatskoj

Za izradu ove analize odabrano je deset poduzeća hrvatske tekstilne i odjevne industrije, koji su analizirani u razdoblju od 2014. do 2018. godine. Podaci koji se iznose u analizi dobiveni su na temelju javno objavljenih godišnjih financijskih izvještaja svih odabranih poduzeća. Uz standardne godišnje financijske izvještaje analizirana su objavljena godišnja izvješća ili izvješća posloводства o poslovanju odabranih poduzeća u 2018. godini koja najbolje odražavaju aktualno stanje.

Poduzeće Amadeus m.a.j. d.o.o. sa sjedištem u Kamenarka 11, Zagreb registrirano je za djelatnost proizvodnje ostale vanjske odjeće, te ima 150 zaposlenih. Kao glavne odrednice budućeg razvoja poduzeće naglašava jačanje veleprodajnog kanala na tržištu RH i regije, upravljanje troškovima na način da se smanje troškovi nabave i troškovi zaposlenika i bolje upravljanje zalihama. Svoje aktivnosti u pogledu istraživanja i razvoja fokusirali su na dizajn svojih proizvoda.⁴⁶ Od financijskih rezultata poduzeće je kroz promatrano razdoblje ostvarivalo gubitke u svim godinama osim u 2018. kada je ostvarilo neto dobit u iznosu 537.581 kn. U strukturi imovine najznačajnija stavka su zalihe unutar kratkotrajne imovine, i to najvećim dijelom gotovih proizvoda i trgovačke robe, a 45% imovine se financira vlastitim izvorima financiranja.

Poduzeće Comprom Plus d.o.o. bavi se proizvodnjom kupaćih kostima za grupaciju Calzedonia, brendova Calzedonia, Intimissimi i Tezenis. Poduzeće je smješteno u Varaždinu, a utemeljeno je 2006. godine. Društvo danas zapošljava 600 stručnih radnika i 800-tinjak radnika u kooperaciji.⁴⁷ Od ulaganja u dugotrajnu imovinu poduzeće je u 2018. godini nabavilo novu opremu za šivanje, krojenje i pogonski namještaj. Od planova za buduća razdoblja poduzeće samo ističe daljnja ulaganja u povećanje proizvodnje, a aktivnosti istraživanja i razvoja ne provode. U proteklih pet godina poduzeće je ostvarivalo dobit i to u prosjeku

⁴⁶ Amadeus m.a.j. d.o.o. Izvješće revizora i financijski izvještaji za razdoblje koje je završilo 31. prosinac 2018. godine, Dostupno na: file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Revizorsko_izvjesce_2018_MB03728021.pdf (22.08.2020.)

⁴⁷ Web stranica poduzeća Comprom Plus d.o.o, Dostupno na: <http://comprom.com/o-nama> (22.08.2020.)

22.000.000 kn. U strukturi ukupne imovine podjednako je zastupljena dugotrajna i kratkotrajna imovina, no zanimljivo je da su zalihe manje od 1% unutar kratkotrajne imovine što ukazuje da poduzeće svu proizvedenu robu prodaje bez zadržavanja na skladištu. Iz strukture pasive vidljivo je da se poduzeće dominantno financira iz vlastitih izvora.

Poduzeće Hemco d.o.o. smješteno je u Đakovu, a bavi se proizvodnjom radne odjeće i opreme. U obiteljskom je vlasništvu, osnovano 1992. godine. Zahvaljujući vlastitom razvoju, proizvodnji i logističkom centru korisnicima pruža inovativna i kvalitetna rješenja, te brze odgovore na sve zahtjeve.⁴⁸ Poduzeće se specijaliziralo za proizvodnju radne odjeće i ulaže u obrazovanje radnika, u planu imaju nove investicije u izgradnju novog skladišta, opremanje postojećeg skladišta i proizvodnog pogona i nabavu novog softvera. Također planiraju nova zapošljavanja, a u pogledu istraživanja i razvoja već bilježe rast prihoda u 2018. godini od razvijenog prodajnog kanala „ključni kupci“ i nastavljaju sa poboljšavanjem kvalitete svojih proizvoda i zadovoljavanje svih normi i standarda.⁴⁹ U posljednjih pet godina poduzeće ostvaruje neto dobit, a u strukturi imovine najznačajnije su zalihe i potraživanja, dok je dugotrajna materijalna imovina svega 23%. U strukturi kapitala najzastupljenije su kratkoročne obveze, što ujedno ukazuje da se poduzeće većim dijelom financira tuđim izvorima financiranja.

Poduzeće Intinova d.o.o. za proizvodnju ostale vanjske odjeće, osnovano je u srpnju 2003. godine, poduzeće se nalazi u Majerju i ima 294 zaposlenika. U 2018. godini poduzeće je imalo dodatnih ulaganja u dugotrajnu imovinu, kupljeni su novi strojevi i prijevozna sredstva, a također u istoj godini poduzeće je dio proizvodne opreme prodalo. Navedena nova ulaganja i prodaja dijela imovine posljedica su prelaska sa doradnih poslova isključivo na proizvodnju gotovih proizvoda.⁵⁰ Poduzeće je u 2014. i 2015. godini ostvarilo dobiti, a u 2016., 2017. i 2018. godini gubitke, od kojih je najveći bio u 2017. godini od 13.125.000 kn. Usprkos ostvarenom gubitku u 2018. godini poduzeće je zabilježilo nagli rast fizičkog i financijskog obujma poslovanja, zbog prelaska sa doradnih poslova na punu proizvodnju. Kroz bilancu je ta promjena vidljiva povećanjem kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza.

Jadran tvornica čarapa d.d. proizvodi i prodaje ženske, muške i dječje čarape. Tvornica je osnovana davne 1930. godine u Zagrebu, pod imenom Silk tvornica čarapa. Krajem 1941.

⁴⁸ Web stranica poduzeća Hemco d.o.o., Dostupno na: <https://www.hemco.hr/hr/o-nama> (22.08.2020.)

⁴⁹ Hemco d.o.o., Godišnje izvješće na datum 31.prosinca 2018.. Dostupno na: [file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Godisnje izvjesce 2018 MB03914259.pdf](file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Godisnje%20izvjesce%202018%20MB03914259.pdf) (22.08.2020.)

⁵⁰ Intinova d.o.o. Godišnje izvješće i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2018. Dostupno na: [file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Revizorsko izvjesce 2018 MB01764845.pdf](file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Revizorsko%20izvjesce%202018%20MB01764845.pdf) (22.08.2020.)

mijenja ime u Jadran tvornica čarapa, koje nosi i danas. 1994. Jadran je privatiziran i pretvoren u dioničko društvo. Godišnja proizvodnja tvornice iznosi 16 milijuna pari čarapa. 70% kapaciteta tvornice zauzeto je proizvodnjom ženskog klasičnog i modnog programa, dok su ostali kapaciteti zauzeti proizvodnjom muškog i dječjeg programa.⁵¹ Trenutno se poduzeće nalazi u procesu restrukturiranja, pa im je glavni cilj daljnje smanjenje operativnih troškova i povećanje prihoda, a buduće poslovanje nastoje temeljiti na prodaji vlastitog branda, ali i na doradi tuđih proizvoda da bi iskoristili sve postojeće kapacitete. Aktivnosti istraživanja i razvoja limitirani su poslovanjem društva u otežanim okolnostima.⁵² U posljednje dvije promatrane godine poduzeće je ostvarivalo neto dobit, za razliku od perioda 2014-2016 kada je poslovalo sa gubitkom, poduzeće se u prosjeku sa 40% financira vlastitim sredstvima, a omjer strukture dugotrajne i kratkotrajne imovine je u prosjeku podjednak.

Kotka d.d. smještena je u Krapini, proizvodi ostalu vanjsku odjeću, prvenstveno muška odjela. Posjeduju licencu za brand „KOTKA“ – visoko kvalitetno muško odijelo.⁵³ Posljednji investicijski ciklus proveden je 2018. godine kada je poduzeće nabavilo nove strojeve, opremu i investiralo u organizaciju rada i školovanje svojih zaposlenika. Razvili su novi brand „Šivanje po mjeri“ i orijentali se na izvoz koji im iznosi 99% ukupne proizvodnje.⁵⁴ U svih pet promatranih godina poduzeće je ostvarilo neto dobit poslovanja u prosjeku od 879.000 kn s tim da se neto dobit od 2016. godine smanjivala. Zanimljivo je da u strukturi imovine u prosjeku 72% ukupne imovine pripada financijskoj imovini. Navedena financijska imovina najznačajnija je u ukupnoj aktivi kroz svih pet promatranih godina, a iz bilješki uz financijske izvještaje iz 2018. godine vidljivo je da se navedena financijska imovina odnosi na oročeni depozit u banci i kratkoročne pozajmice različitim društvima.

Olimpias Tekstil d.o.o. osnovan je 2005. godine pod nazivom Benetton Istria d.o.o., u svibnju 2010. godine društvo je promijenilo naziv u Benetton Tekstil d.o.o., a 18. kolovoza 2015. godine ime društva je promijenjeno u Olimpias Tekstil d.o.o. Osnovna djelatnost poduzeća je proizvodnja tekstilnih proizvoda i trgovina na veliko trgovačkom robom iz programa Benetton. Od 2015. godine sjedište društva je u Osijeku.⁵⁵ U periodu od 2014.-2016. poduzeće je

⁵¹ Web stranica poduzeća Jadran tvornica čarapa d.d. Dostupno na: <https://jadran-carapa.hr/tvrtka/> (22.08.2020.)

⁵² Jadran tvornica čarapa d.d., Izvješće uprave i godišnja financijska izvješća za 2018. godinu. Dostupno na: file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Godisnje_izvjesce_2018_MB03275248.pdf (12.09.2020.)

⁵³ Web stranica poduzeća Kotka d.d. Dostupno na: <http://www.kotka.hr/>

⁵⁴ Kotka d.d., Godišnje izvješće o stanju društva za 2018. godinu. Dostupno na: [file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Godisnje_izvjesce_2018_MB03079422%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Godisnje_izvjesce_2018_MB03079422%20(1).pdf) (12.09.2020)

⁵⁵ Olimpias Tekstil d.o.o. Godišnje izvješće 31. prosinca 2018., Dostupno na: file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Revizorsko_izvjesce_2018_MB01927833.pdf (22.08.2020)

ostvarivalo dobiti poslovanja, no u 2017. i 2018. godini poduzeće ostvaruje gubitaka i to od 37.000.000 kn. U ukupnoj aktivi prevladava kratkotrajna imovina u obliku potraživanja, a u strukturi pasive prevladavaju vlastiti izvori financiranja u obliku temeljnog kapitala, rezervi i zadržane dobiti.

Tubla d.o.o. bave se proizvodnjom i prodajom vlakana pamučnog tipa, grebenih vlakana vunenog tipa, pletenih i kukičanih čarapa, rublja, sportske i odjeće za malu djecu. Društvo ima 686 zaposlenika. Tijekom 2018. godine provedena se ulaganja u poboljšanje građevinskog objekta, proizvodna sredstva, opreme i nadogradnju softwera i telekomunikacijske opreme. Većina proizvedenih proizvoda se izvozi na strana tržišta.⁵⁶ U svih pet promatranih godina poduzeće je ostvarivalo dobiti iz poslovanja. U strukturi imovine najveći dio zauzima dugotrajna materijalna imovina, a u strukturi pasive sa 83% prevladavaju kapital i rezerve.

Varteks d.d. je vodeća hrvatska modna i tekstilna kompanija u segmentu proizvodnje i prodaje odjeće, osnovana 1918. godine. Sjedište je u Varaždinu, glavne djelatnosti su razvoj, proizvodnja i prodaja vlastitih robnih marki, šivanje za klijente i proizvodnja i prodaja odjeće specijalne namjene. U svojoj ponudi Varteks ima sezonske kolekcije odjeće, muška odijela i žensku poslovnu kolekciju. U Varteksu je zaposleno 1.027 zaposlenika. Društvo posjeduje modne marke Varteks International i Di Caprio.⁵⁷ Poduzeće je u promatranom razdoblju u postupku restrukturiranja koje je zbog nedostataka obrtnog kapitala i nedovoljno brze provedbe potrebnih aktivnosti stagniralo i dovelo do lošeg poslovanja s gubicima. Unutar procesa restrukturiranja došlo je i do kadrovske restrukturiranja u dijelu administrativnog i režijskog dijela zaposlenika. U 2018. godini provedena je dokapitalizacija koja je doprinijela financijskoj stabilizaciji, kroz djelomično servisiranje dospjelih dugovanja. Svoje daljnje poslovanje i napredak temeljit će ne proizvodnji vlastitih marki i maloprodaji, te izrazito dinamiziranom marketingu.⁵⁸ U strukturi imovine najznačajnija je dugotrajna materijalna imovina, u najvećem dijelu se ta imovina odnosi na građevinske objekte. Iz pasive društva vidljivo je da se poduzeće u promatranim godinama podjednako financira i tuđim i vlastitim izvorima financiranja.

Ytres d.o.o. bavi se proizvodnjom ženskih čarapa sa sjedištem u Donjem Knegincu. Društvo ima 1.119 zaposlenika. Tijekom 2018. godine izvršena su ulaganja u dugotrajnu materijalnu

⁵⁶ Tubla d.o.o., Izvješće poslovanja o poslovanju za 2018. godinu, Dostupno na: [file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Godisnje izvjesce 2018 MB01561987.pdf](file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Godisnje%20izvjesce%202018%20MB01561987.pdf) (12.09.2020)

⁵⁷ Web stranica poduzeća Varteks d.d. Dostupno na: <https://www.varteks.com/kompanija/prica-o-varteksu/> (22.08.2020.)

⁵⁸ Varteks d.d., Izvješće poslovanja o poslovanju za 2018. godinu i nefinancijsko izvješće, Dostupno na: [file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Godisnje izvjesce 2018 MB03747034.pdf](file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Godisnje%20izvjesce%202018%20MB03747034.pdf) (19.09.2020)

imovinu, softwere i licence. Društvo planira tijekom sljedećih razdoblja nastaviti s optimizacijom proizvodnih kapaciteta i u slučaju potreba tržišta povećati fizički i vrijednosni obujam poslovanja.⁵⁹ U svim promatranim godinama poduzeće je ostvarilo dobiti, u 2018. u iznosu 55.554.000 kn. Poduzeće nešto više raspolaže kratkotrajnom imovinom unutar koje je najznačajnija stavka potraživanja, te nakon toga dugotrajnom materijalnom imovinom. U strukturi pasive najznačajniji su kapital i rezerve sa tendencijom smanjenja kroz godine.

U sljedećim poglavljima prikazana je analiza na temelju objedinjenih izvještaja svih deset odabranih poduzeća i usporedna analiza na temelju izvještaja pojedinih poduzeća. Tablica 11. i tablica 12. prikazuju zbirnu bilancu i zbirni račun dobiti i gubitka odabranih deset poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije kroz vremenski period od 2014. do 2018. godine, prema kojima su rađene vertikalna i horizontalna analiza i analiza na temelju financijskih pokazatelja koje su prikazane u nastavku. Prikazani podaci dobiveni su zbrojem financijskih rezultata pojedinih poduzeća kroz godine. Navedeni skupni izvještaji sastavljeni su s ciljem donošenja zaključka o stanju u cjelokupnoj industriji.

Tablica 11: Zbirni račun dobiti i gubitka odabranih poduzeća (2014.-2018.)

	2014	2015	2016	2017	2018
A) POSLOVNI PRIHODI	2.289.161.614	2.128.639.616	2.108.396.416	2.174.101.350	2.334.906.796
2. Prihodi od prodaje	2.251.418.220	2.100.764.242	2.075.209.401	2.154.645.920	2.278.907.320
5. Ostali poslovni prihodi	37.743.394	27.875.374	33.187.015	19.455.430	55.999.476
B) POSLOVNI RASHODI	2.148.037.672	2.054.031.292	2.046.836.021	2.131.832.011	2.323.255.353
1. Promjena vrijednosti zaliha	-17.236.160	11.889.236	-17.504.408	-10.873.997	-38.877.690
2. Troškovi proizvoda i usluga	1.611.141.335	1.515.370.217	1.547.992.743	1.604.355.780	1.765.061.572
3. Troškovi zaposlenika	339.838.586	341.446.103	337.351.294	365.674.396	387.898.355
4. Amortizacija	94.156.628	94.569.989	90.470.332	86.801.240	84.045.980
5. Ostali poslovni rashodi	102.901.123	102.644.983	71.021.652	75.000.595	86.249.446
C) FINANCIJSKI PRIHODI	8.000.697	9.316.437	10.993.988	8.536.283	15.425.045
D) FINANCIJSKI RASHODI	19.254.418	17.262.038	20.324.358	20.494.089	28.029.590
E) UKUPNI PRIHODI	2.297.162.311	2.137.956.053	2.119.390.404	2.182.637.633	2.350.331.841
F) UKUPNI RASHODI	2.167.292.090	2.071.293.330	2.067.160.379	2.152.326.100	2.351.284.943
G) DOBIT (GUBITAK) PRIJE OPOREZIVANJA	129.870.221	66.662.723	52.230.025	30.311.533	-953.102
H) Porez na dobit	8.758.746	7.695.635	6.092.796	6.587.644	4.427.038
I) NETO DOBIT	121.111.475	58.967.088	46.137.229	23.723.889	-5.380.140

Izvor: Izrada autora prema: www.fina.hr

⁵⁹ Ytres d.o.o. Godišnje izvješće i izvješće neovisnog revizora 31. prosinca 2018. Dostupno na: file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Revizorsko_izvjesce_2018_MB01764861.pdf (22.08.2020)

Tablica 12: Zbirna bilanca deset odabranih poduzeća (2014.-2018.)

	2014	2015	2016	2017	2018
AKTIVA					
A) DUGOTRAJNA IMOVINA	1.370.069.263	1.319.929.973	1.262.038.709	1.188.516.979	1.126.968.793
1. Nematerijalna imovina	10.042.462	10.109.451	10.560.335	8.684.696	6.724.951
2. Materijalna imovina	1.299.260.423	1.214.583.506	1.162.337.695	1.105.287.659	1.071.468.844
3. Financijska imovina	43.806.043	84.333.009	41.707.356	40.988.303	31.750.998
4. Potraživanja	16.960.335	10.904.007	47.433.323	33.556.321	17.024.000
B) KRATKOTRAJNA IMOVINA	1.508.129.754	1.263.468.501	1.301.159.602	1.244.772.491	1.273.830.223
1. Zalihe	358.981.269	311.045.995	324.864.393	317.216.875	379.207.823
2. Potraživanja	1.011.088.992	866.704.069	871.272.601	490.705.044	807.402.518
3. Financijska imovina	40.830.940	42.551.725	41.776.221	41.979.639	41.001.622
4. Novac u banci i blagajni	93.171.528	36.484.186	57.242.195	42.024.475	41.688.992
C) AVR	4.601.026	4.186.161	3.261.408	20.171.912	3.217.968
UKUPNA AKTIVA	2.882.800.043	2.587.584.635	2.566.459.719	2.453.461.382	2.404.016.984
PASIVA					
A) KAPITAL I REZERVE	2.007.649.145	1.714.942.482	1.445.551.837	1.345.159.383	1.367.662.734
1. Temeljni kapital i rezerve	822.653.267	790.327.799	792.165.781	721.095.548	721.387.543
2. Zadržana dobit	1.049.699.942	877.536.031	589.744.419	589.465.949	612.777.641
3. Dobit/gubitak tekuće godine	138.295.936	47.077.852	63.641.637	34.597.886	33.497.550
B) DUGOROČNE OBVEZE	242.460.805	205.144.562	176.534.607	153.281.498	190.337.641
1. Dugoročni krediti	156.415.520	141.673.231	125.717.889	111.188.567	150.123.641
C) KRATKOROČNE OBVEZE	622.099.956	659.572.584	935.767.153	948.441.626	840.125.057
1. Obveze za kratkoročne kredite	229.803.184	225.994.283	551.809.625	573.208.449	500.576.862
2. Obveze prema dobavljačima	148.425.304	147.278.429	171.968.960	162.658.539	120.733.491
3. Obveze za poreze i doprinose	19.914.789	24.358.438	27.746.067	30.184.161	19.178.662
D) PVR	10.590.137	7.925.007	8.606.122	6.578.875	5.891.552
UKUPNA PASIVA	2.882.800.043	2.587.584.635	2.566.459.719	2.453.461.382	2.404.016.984

Izvor: Izrada autora prema: www.fina.hr

4.2. Horizontalna analiza financijskih izvještaja poduzeća

Horizontalna analiza provedena je tako da se svaka godina uspoređuje sa prethodnom godinom kroz bilancu i račun dobiti i gubitka. U tablicama 13. i 14. prikazani su zbirni iznosi povećanja ili smanjenja financijskih rezultata u postotku odabranih poduzeća, svake godine u odnosu na prethodnu.

Tablica 13: Horizontalna analiza bilance deset odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije za razdoblje 2014.-2018.

	%2015/2014	%2016/2015	%2017/2016	%2018/2017
AKTIVA				
A) DUGOTRAJNA IMOVINA	-3,66%	-4,39%	-5,83%	-5,18%
1. Nematerijalna imovina	0,67%	4,46%	-17,76%	-22,57%
2. Materijalna imovina	-6,52%	-4,30%	-4,91%	-3,06%
3. Financijska imovina	92,51%	-50,54%	-1,72%	-22,54%
4. Potraživanja	-35,71%	335,01%	-29,26%	-49,27%
B) KRATKOTRAJNA IMOVINA	-16,39%	2,98%	-4,34%	2,39%
1. Zalihe	-13,35%	4,44%	-2,35%	19,54%
2. Potraživanja	-14,28%	0,53%	-43,68%	64,54%
3. Financijska imovina	4,21%	-1,82%	0,49%	-2,33%
4. Novac u banci i blagajni	-60,84%	56,90%	-26,58%	-0,80%
C) AVR	-9,02%	-22,09%	518,50%	-84,05%
UKUPNA AKTIVA	-10,32%	-0,82%	-4,38%	-2,00%
PASIVA				
A) KAPITAL I REZERVE	-14,58%	-15,71%	-6,94%	1,67%
1. Temeljni kapital i rezerve	-3,93%	0,23%	-8,97%	0,04%
2. Zadržana dobit	-16,40%	-32,80%	-0,05%	3,95%
3. Dobit/gubitak tekuće godine	-65,96%	35,18%	-45,64%	-3,18%
B) DUGOROČNE OBVEZE	-15,39%	-13,95%	-13,17%	24,18%
1. Dugoročni krediti	-9,43%	-11,26%	-11,56%	35,02%
C) KRATKOROČNE OBVEZE	9,35%	41,66%	1,35%	-11,42%
1. Obveze za kratkoročne kredite	-1,66%	144,17%	3,88%	-12,67%
2. Obveze prema dobavljačima	-0,77%	16,76%	-5,41%	-25,77%
3. Obveze za poreze i doprinose	22,31%	13,91%	8,79%	-36,46%
D) PVR	-25,17%	8,59%	-23,56%	-10,45%
UKUPNA PASIVA	-10,32%	-0,82%	-4,38%	-2,00%

Izvor: Izrada autora prema: www.fina.hr

Iz prikazane tablice vidi se da se ukupna aktiva i pasiva kroz promatrano razdoblje svake godine u odnosu na prethodnu smanjuje. Dugotrajna imovina u svakoj godini u odnosu na prethodnu se smanjivala u određenom postotku, a taj postotak smanjivanja se u zadnjim godinama i povećao što upućuje na manjak investicija u dugotrajnu imovinu. Jedino povećanje dugotrajne imovine bilo je u 2015. u odnosu na 2014. godinu kada se dugotrajna financijska imovina povećala 92,51%. Kratkotrajna imovina se u 2015. godini u odnosu na 2014. godinu smanjila se za 16,39% uslijed smanjenja zaliha, potraživanja i u najvećem postotku novca u banci i blagajni. U 2016. godini se iznos novca ponovo povećao. Kod kapitala i rezervi u 2015. godini povećala se ukupna dobiti tekuće godine za 35,18% u odnosu na 2014. godinu, što je dovelo do puno manjeg smanjenja zadržane dobiti u sljedećoj godini. Dugoročne obveze su se smanjivale u svim godinama osim 2018. kada ja zabilježen rast dugoročnih obveza od 24,18%.

Kratkoročne obveze su se povećale najviše u 2015. godini što nije dobar pokazatelj s obzirom da se u isto vrijeme kratkotrajna imovina smanjila ili povećala u puno manjem postotku.

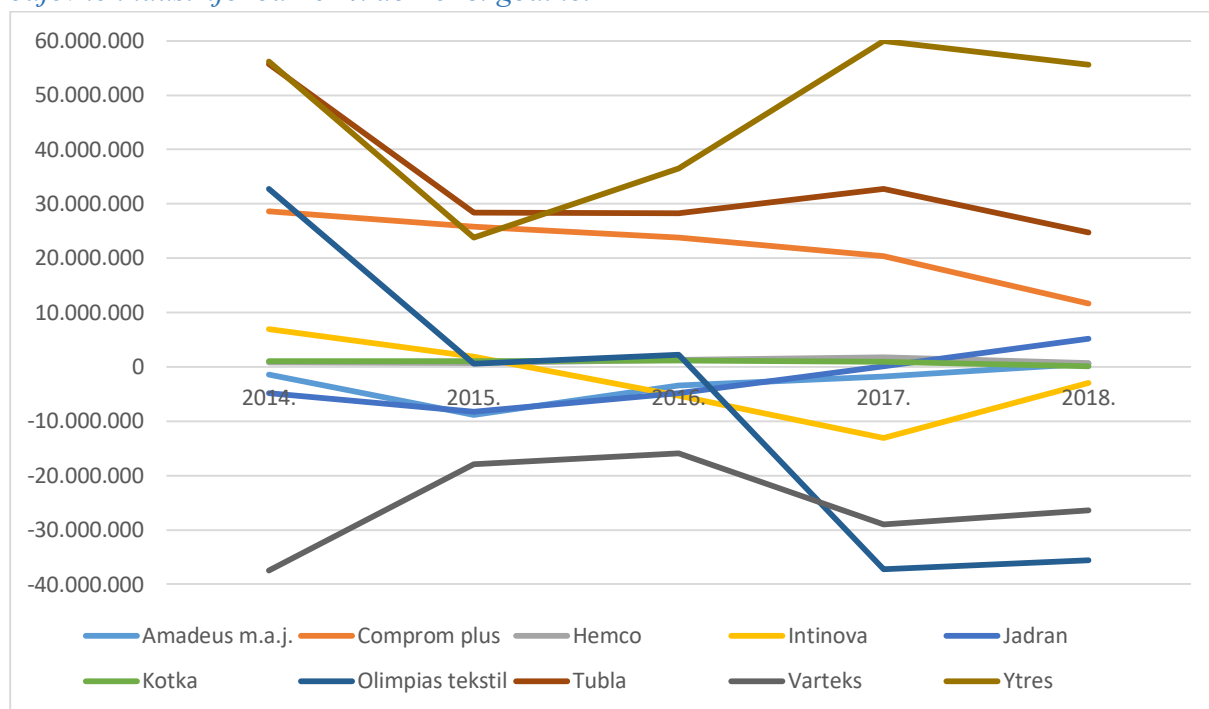
Tablica 14: Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka deset odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije za razdoblje 2014.-2018.

	%2015/201 4	%2016/201 5	%2017/201 6	%2018/201 7
A) POSLOVNI PRIHODI	-7,01%	-0,95%	3,12%	7,40%
2. Prihodi od prodaje	-6,69%	-1,22%	3,83%	5,77%
5. Ostali poslovni prihodi	-26,15%	19,05%	-41,38%	187,83%
B) POSLOVNI RASHODI	-4,38%	-0,35%	4,15%	8,98%
1. Promjena vrijednosti zaliha	-168,98%	-247,23%	-37,88%	257,53%
2. Troškovi proizvoda i usluga	-5,94%	2,15%	3,64%	10,02%
3. Troškovi zaposlenika	0,47%	-1,20%	8,40%	6,08%
4. Amortizacija	0,44%	-4,34%	-4,06%	-3,17%
5. Ostali poslovni rashodi	-0,25%	-30,81%	5,60%	15,00%
C) FINANIJSKI PRIHODI	16,45%	18,01%	-22,35%	80,70%
D) FINANIJSKI RASHODI	-10,35%	17,74%	0,84%	36,77%
E) UKUPNI PRIHODI	-6,93%	-0,87%	2,98%	7,68%
F) UKUPNI RASHODI	-4,43%	-0,20%	4,12%	9,24%
G) DOBIT (GUBITAK) PRIJE OPOREZIVANJA	-48,67%	-21,65%	-41,97%	-103,14%
H) Porez na dobit	-12,14%	-20,83%	8,12%	-32,80%
I) NETO DOBIT	-51,31%	-21,76%	-48,58%	-122,68%

Izvor: Izrada autora prema: www.fina.hr

U svim promatranim razdobljima postoji negativan trend da su se poslovni rashodi povećali više nego poslovni prihodi ili ako je došlo do smanjenja u odnosu na prethodnu godinu poslovni rashodi su se smanjili u manjem postotku nego poslovni prihodi, što se preslikava i na ukupne prihode i rashode. Financijski prihodi su u tri od četiri uspoređivane godine rasli, najviše u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu. Ostvarena neto dobit također se smanjivala iz godine u godinu. U 2018. godini svi prihodi i rashodi su se povećali u odnosu na 2017., u najvećem postotku financijski prihodi, a na kraju razdoblja ostvaren je gubitak. Navedena povećanja ukazuju na povećanje obujma poslovanja poduzeća u tekstilnoj industriji u 2018. godini, no upravo zbog toga što su se ukupni rashodi povećali više od ukupnih prihoda uzrokovalo je smanjenje neto dobiti u odnosu na prethodnu godinu odnosno ostvarivanje ukupnog gubitka.

Grafikon 1: Komparativna analiza kretanja neto dobiti/gubitka odabranih poduzeća tekstilne i odjevne industrije od 2014. do 2018. godine.

Izvor: Izrada autora prema: www.fina.hr

Grafikon 1. prikazuje kretanje neto dobiti/gubitka odabranih poduzeća tekstilne i odjevne industrije kroz pet promatranih godina. Moguće je uočiti različita kretanja financijskih rezultata poduzeća. Poduzeća Comprom plus, Hemco, Kotka, Tubla i Ytres u svim promatranim godinama ostvarivali su pozitivan financijski rezultati uz određene fluktuacije tijekom godina. Poduzećima Amadeus m.a.j., Intinova, Jadran i Olimpias tekstil je financijski rezultat u određenim godinama bio pozitivan, a u određenima negativan, s tim da se poduzećima Amadeus m.a.j i Jadran u zadnje dvije godine popravio financijski rezultati, dok su poduzeća Intinova i Olimpias tekstil iz neto dobiti u 2014, 2015 u zadnjih tri odnosno dvije (Olimpias tekstil) godine ostvarili gubitak. Jedino poduzeće koje je ostvarilo negativan financijski rezultat kroz sve promatrane godine je Varteks koje je jedno od najpoznatijih tekstilnih poduzeća u Hrvatskoj ali ne i najveće po obujmu poslovanja, imovini ili ostvarenim prihodima. Najdrastičniji pad dobiti kroz promatrano razdoblje ostvarilo je poduzeće Olimpias tekstil, sa 33 milijuna kuna ostvarene dobiti u 2014. godini, poduzeće je u 2018. godine završilo poslovnu godinu sa 36 milijuna kuna gubitka. Uzrok navedenog negativnog trenda u promatranim godinama dijelom može biti u čestim promjenama vlasništva i sjedišta poduzeća. 7 od deset promatranih poduzeća ostvarivalo je bolje financijske rezultate na početku promatranog razdoblja nego na kraju što je prikazano u konsolidiranim financijskim izvještajima kroz negativan trend pada ukupnog financijskog rezultata.

4.3. Vertikalna analiza financijskih izvještaja poduzeća

Vertikalna analiza provedena je tako da su u bilanci aktiva i pasiva označene sa 100%, a sve druge pozicije su stavljene u odnos s njima da bi se dobila njihova struktura. U računu dobiti i gubitka ukupni prihodi označeni su sa 100% pa se ostale pozicije uspoređuju s njima. Dobiveni rezultati prikazani su u tablicama 15. i 16.

Tablica 15: Vertikalna analiza bilance deset odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije za razdoblje 2014.-2018.

	2014%	2015%	2016%	2017%	2018%
AKTIVA					
A) DUGOTRAJNA IMOVINA	47,59%	51,13%	49,29%	48,54%	46,97%
1. Nematerijalna imovina	0,35%	0,39%	0,41%	0,35%	0,28%
2. Materijalna imovina	45,13%	47,05%	45,40%	45,14%	44,65%
3. Financijska imovina	1,52%	3,27%	1,63%	1,67%	1,32%
4. Potraživanja	0,59%	0,42%	1,85%	1,37%	0,71%
B) KRATKOTRAJNA IMOVINA	52,28%	48,74%	50,61%	50,63%	52,90%
1. Zalihe	12,47%	12,05%	12,69%	12,96%	15,80%
2. Potraživanja	35,12%	33,57%	34,03%	20,04%	33,65%
3. Financijska imovina	1,42%	1,65%	1,63%	1,71%	1,71%
4. Novac u banci i blagajni	3,24%	1,41%	2,24%	1,72%	1,74%
C) AVR	0,16%	0,16%	0,13%	0,82%	0,13%
UKUPNA AKTIVA	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
PASIVA					
A) KAPITAL I REZERVE	70,18%	66,40%	56,46%	54,94%	57,00%
1. Temeljni kapital i rezerve	28,76%	30,60%	30,94%	29,45%	30,06%
2. Zadržana dobit	36,69%	33,98%	23,03%	24,08%	25,54%
3. Dobit/gubitak tekuće godine	4,83%	1,82%	2,49%	1,41%	1,40%
B) DUGOROČNE OBVEZE	8,48%	7,94%	6,89%	6,26%	7,93%
1. Dugoročni krediti	5,47%	5,49%	4,91%	4,54%	6,26%
2. Ostale dugoročne obveze	3,01%	2,46%	1,98%	1,72%	1,68%
C) KRATKOROČNE OBVEZE	21,12%	25,58%	36,55%	38,74%	35,01%
1. Obveze za kratkoročne kredite	8,03%	8,75%	21,55%	23,41%	20,86%
2. Obveze prema dobavljačima	5,19%	5,70%	6,72%	6,64%	5,03%
3. Obveze za poreze i doprinose	0,70%	0,94%	1,08%	1,23%	0,80%
4. Ostale kratkoročne obveze	7,20%	10,18%	7,20%	7,45%	8,32%
D) PVR	0,37%	0,31%	0,34%	0,27%	0,25%
UKUPNA PASIVA	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Izvor: Izrada autora prema: www.fina.hr

U pogledu strukture imovine analiziranih poduzeća na objedinjenoj razini zamjećuje se podjednak omjer dugotrajne i kratkotrajne imovine kroz cijelo promatrano razdoblje. Unutar

dugotrajne imovine najznačajnija stavka je dugotrajna materijalna imovina jer se radi o proizvodnim poduzećima kojima su potrebna određena postrojenja, oprema i građevinski objekti za provedbu njihove proizvodnje. Također unutar kratkotrajne imovine najznačajnije su zalihe i potraživanja. Zalihe kroz promatrano razdoblje iznose u prosjeku oko 13% ukupne aktive što je razumljivo s obzirom na analiziranja proizvodna poduzeća, a prosječna kratkoročna potraživanja se kreću oko 31% ukupne imovine što može ukazivati da poduzeća u tekstilnoj i odjevnoj industriji imaju problema sa naplatom svojih potraživanja. Ostale stavke unutar aktive nisu toliko značajne.

U strukturi pasive kapital i rezerve zauzimanju dominantno veći udio u ukupnoj pasivi, naročito je to vidljivo u 2014. godini, gdje kapital i rezerve imaju 40,59% veći udio u ukupnoj pasivi od dugoročnih i kratkoročnih obveza. U narednim godinama se taj omjer smanjio u korist obveza, no i dalje su vlastiti izvori financiranja veći od tuđih. Takva struktura izvora imovine je pozitivna i govori da se analizirana poduzeća više financiraju vlastitim sredstvima.

Tablica 16: Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka deset odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije za razdoblje 2014.-2018

	2014%	2015%	2016%	2017%	2018%
A) POSLOVNI PRIHODI	99,65%	99,56%	99,48%	99,61%	99,34%
2. Prihodi od prodaje	98,01%	98,26%	97,92%	98,72%	96,96%
5. Ostali poslovni prihodi	1,64%	1,30%	1,57%	0,89%	2,38%
B) POSLOVNI RASHODI	92,76%	96,63%	95,75%	97,17%	97,19%
1. Promjena vrijednosti zaliha	-0,75%	0,56%	-0,83%	-0,50%	-1,65%
2. Troškovi proizvoda i usluga	70,14%	70,88%	73,04%	73,51%	75,10%
3. Troškovi zaposlenika	14,79%	15,97%	15,92%	16,75%	16,50%
4. Amortizacija	4,10%	4,42%	4,27%	3,98%	3,58%
5. Ostali poslovni rashodi	4,48%	4,80%	3,35%	3,44%	3,67%
C) FINANCIJSKI PRIHODI	0,35%	0,44%	0,52%	0,39%	0,66%
D) FINANCIJSKI RASHODI	0,84%	0,81%	0,96%	0,94%	1,19%
E) UKUPNI PRIHODI	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
F) UKUPNI RASHODI	93,60%	97,44%	96,71%	98,11%	98,39%
G) DOBIT (GUBITAK) PRIJE OPOREZIVANJA	6,40%	2,56%	3,29%	1,89%	1,61%
H) Porez na dobit	0,38%	0,36%	0,29%	0,30%	0,19%
I) NETO DOBIT	6,02%	2,20%	3,00%	1,59%	1,43%

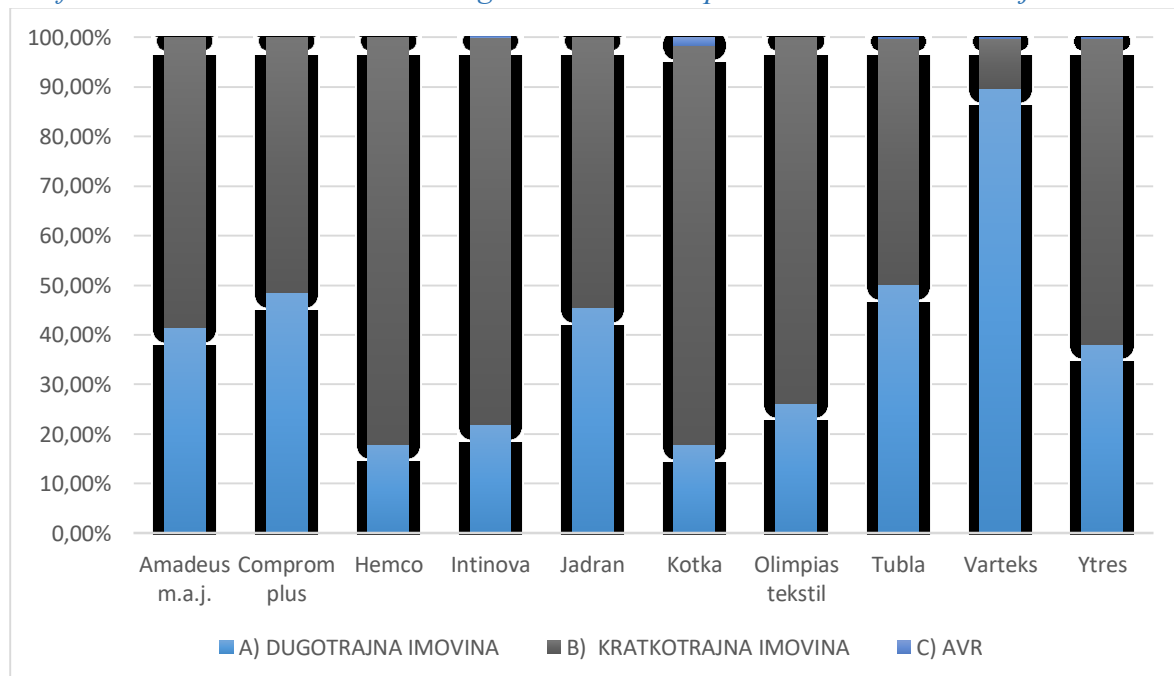
Izvor: Izrada autora prema: www.fina.hr

Iz strukture računa dobiti i gubitka vidljivo je kako su poduzeća u tekstilnoj i odjevnoj industriji najbolje poslovala u 2014. godini jer je udio neto dobiti u ukupnim prihodima 6,02%. U narednim godinama taj trend se smanjivao ali je i dalje ukupan rezultati bio pozitivan, uz napomenu da nisu sva poduzeća ostvarivala dobit ukupnog poslovanja, no gledajući sva

promatrana poduzeća zajedno u apsolutnom iznosu pa tako i u relativnom više je ostvarene dobiti nego gubitaka. No negativan je trend povećanja poslovnih rashoda u odnosu na ukupne prihode što bi u budućim razdobljima moglo izazvati poteškoće u podmirivanju troškova poslovanja kod nekih poduzeća. Troškovi proizvoda i usluga i troškovi zaposlenika su se kroz promatrana razdoblja povećavali no troškovi amortizacije su se smanjili što može upućivati na manjak investicija. Udio financijskih rashoda se povećao što može upućivati na povećanje troškova kamata.

Na grafikonu 2. prikazana je struktura aktive u 2018. godini odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije iz kojeg je vidljivo da u svim poduzećima osim Varteksa prevladava kratkotrajna imovina u ukupnoj imovini. S obzirom da se radi o proizvodnim poduzećima očekivan je veći udio kratkotrajne imovine, no vidljivo je da poduzeća Hemco, Intinova, Kotka i Olimpias tekstil imaju omjer dugotrajne i kratkotrajne imovine otprilike 20:80, što može ukazivati da poduzeća koriste dugotrajnu imovinu koje ja većim dijelom amortizirana i na nedostatak investicija u dugotrajnu imovinu. Kod poduzeća Varteks je obrnuta situacija, dugotrajna imovina iznos 90% cjelokupne imovine od koje se najveći dio odnosi na građevinske objekte.

Grafikon 2: Struktura aktive u 2018. godini odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije

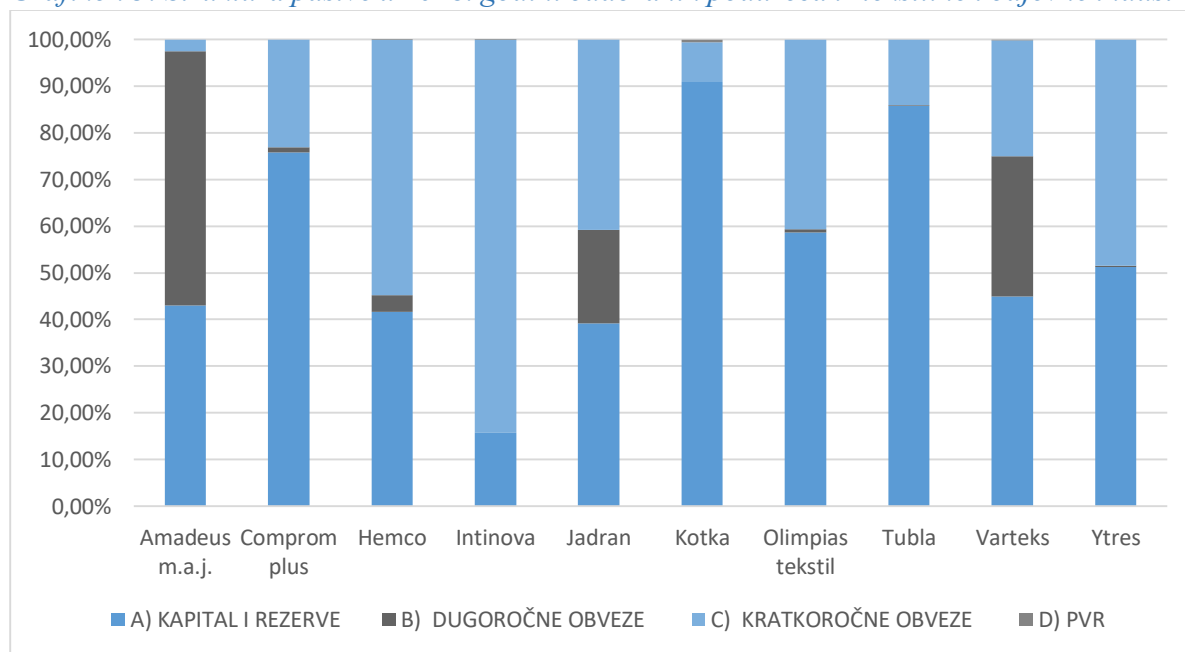

Izvor: Izrada autora prema: www.fina.hr

Na strani pasive bilance nalaze se izvori iz kojih se imovina financira. U promatranim poduzećima struktura pasive bilance je dosta različita od poduzeća do poduzeća. Poduzeća koja

se najvećim dijelom financiraju iz vlastitih izvora tj. upisanog i zarađenog kapitala su Comprom plus, Kotka, Olimpias tekstil, Tubla i Ytres. Najviše dugoročnih obveza ima poduzeće Amedeus m.a.j. (54,52% ukupne pasive) dok ostala poduzeća imaju jako malo ili uopće nemaju dugoročnih obveza. Poduzeće Intinova ima najveći udio kratkoročnih obveza od 84,18% ukupne pasive.

Grafikon 3: Struktura pasive u 2018. godini odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije

Izvor: Izrada autora prema: www.fina.hr

4.4. Ocjena sigurnosti i uspješnosti poslovanja primjenom pojedinačnih financijskih pokazatelja

U nastavku su analizirani financijski pokazatelji dobiveni na temelju konsolidiranih podatak svih promatranih poduzeća i izračuni pojedinih najznačajnijih financijskih pokazatelja po pojedinim poduzećima. Navedene analize provedene su s ciljem ocijene sigurnosti i uspješnosti poslovanja na objedinjenoj razini svih poduzeća i rezultati ostvareni od strane svakog poduzeća pojedinačno u promatranom razdoblju.

Tablica 17: Pokazatelji likvidnosti poduzeća u tekstilnoj i odjevnoj industriji

Pokazatelji likvidnosti	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
koeficijent trenutne likvidnosti	0,15	0,06	0,06	0,04	0,05
koeficijent ubrzane likvidnosti	1,83	1,37	0,99	0,56	1,01
koeficijent tekuće likvidnosti	2,49	1,91	1,38	1,31	1,51
koeficijent financijske stabilnosti	0,61	0,69	0,78	0,79	0,72

Izvor: Izrada autora prema: www.fina.hr

Prema podacima iz tablice 17. trenutna sposobnost poduzeća da podmire svoje trenutne obveze sa novcem na računima je oko 6%. Poduzeća posjeduju dovoljno brzo unovčive imovine za podmirivanje svih svojih kratkoročnih obveza. Kratkotrajna imovina dvostruko je veća od kratkoročnih obveza u 2014. i 2015. godini dok je u narednim godinama nešto niža ali i dalje se može očekivati podmirenje svih obveza na vrijeme. Radni kapital postoji što upućuje na činjenicu da se dio kratkotrajne imovine financira iz kvalitetnih dugoročnih izvora.

Tablica 18: Koeficijent tekuće likvidnosti deset odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije (2014.-2018.)

Koeficijent tekuće likvidnosti	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Amadeus m.a.j.	3,92	4,40	6,95	7,20	23,77
Comprom plus	5,50	1,60	1,53	2,01	2,23
Hemco	1,24	1,41	2,05	1,61	1,50
Intinova	1,46	1,17	1,16	0,77	0,93
Jadran	1,08	0,90	0,79	0,84	1,34
Kotka	4,65	4,40	4,48	4,72	9,59
Olimpias tekstil	3,28	2,23	2,69	2,00	1,82
Tubla	2,71	3,05	2,56	2,43	3,55
Varteks	1,01	0,71	0,50	0,32	0,41
Ytres	2,07	2,07	0,90	1,06	1,27

Izvor: Izrada autora prema: www.fina.hr

Tablica 18. prikazuje kretanje koeficijenta tekuće likvidnosti po pojedinim poduzećima, koji pokazuje koliko tekuća aktiva pokriva obveze iz tekuće pasive. Iz tablice se može uočiti da većina promatranih poduzeća ima koeficijent tekuće likvidnosti veći od 1, a u pojedinim godinama i značajno veći. U 2018. godini koeficijent tekuće likvidnosti kod poduzeće Amadeus m.a.j. iznosio je čak 23,77, što znači da je poduzeće imalo 23 puta više kratkotrajne imovine nego kratkoročnih obveza. Jedino su poduzeća Intinova (2017. i 2018.), Jadran (2015. 2016. i 2017.) i Vatreks (2015.-2018.) imali kratkoročne obveze veće od kratkotrajne imovine i potencijalnih problema u pravovremenom podmirivanju tekućih obveza. Prema navedenom iz tablice se može zaključiti da je većina promatranih poduzeća likvidna.

Tablica 19. Pokazatelji zaduženosti poduzeća u tekstilnoj i odjevnoj industriji

Pokazatelji zaduženosti	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
koeficijent zaduženosti	0,29	0,34	0,43	0,45	0,43
koeficijent vlastitog financiranja	0,70	0,66	0,56	0,55	0,57
koeficijent financiranja	0,42	0,50	0,77	0,82	0,75
pokriće troškova kamata	15,88	7,38	6,56	3,72	0,92
faktor zaduženosti	0,74	0,89	1,64	1,63	1,48
stupanj pokrića 1	1,47	1,30	1,15	1,13	1,21
stupanj pokrića 2	1,64	1,45	1,29	1,26	1,38

Izvor: Izrada autora prema: www.fina.hr

Iz koeficijenta zaduženosti i koeficijenta vlastitog financiranja vidljivo je da se poduzeća pretežno financiraju iz vlastitih izvora sredstava. Iz koeficijenta financiranja također je vidljivo da je vlasnička glavnica veća od zaduženosti, no nije dobar pokazatelj što se koeficijent financiranja kroz godine povećava. U podmirivanju obveza kamata naznake poteškoća javljaju se u 2018. godini gdje je pokriće troškova kamata manje od 1. Za podmirenje ukupnih obveza iz ostvarene zadržane dobiti uvećane za amortizaciju poduzećima je potrebna prosječno 1 godina.

Tablica 20: Koeficijent zaduženosti deset odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije.

Koeficijent zaduženosti	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Amadeus m.a.j.	0,55	0,57	0,56	0,57	0,57
Comprom plus	0,11	0,23	0,29	0,22	0,24
Hemco	0,74	0,72	0,65	0,65	0,58
Intinova	0,53	0,57	0,45	0,63	0,84
Jadran	0,53	0,61	0,67	0,67	0,61
Kotka	0,24	0,24	0,22	0,20	0,08
Olimpias tekstil	0,23	0,33	0,29	0,37	0,41
Tubla	0,18	0,14	0,17	0,20	0,14
Varteks	0,47	0,51	0,51	0,56	0,55
Ytres	0,27	0,26	0,64	0,57	0,49

Izvor: Izrada autora prema: www.fina.hr

Prikazani koeficijent zaduženosti u tablici 20. jedan je od najvažnijih pokazatelja zaduženosti poduzeća, a govori koliki se dio imovine financira iz tuđih izvora i kakva je sposobnost poduzeća da pokrije sve svoje kratkoročne i dugoročne obveze. Smatra se da stupanj zaduženosti ne bi smio biti veći od 50%, pa je iz tablice moguće uočiti da većina poduzeća nema problema sa zaduženošću jer im je koeficijent zaduženosti ispod 50%. Iznimke su poduzeća Hemco, Intinova, Jadran i Ytres kojima koeficijent zaduženosti u određenim godinama nije bio zadovoljavajući.

Tablica 21: Pokriće troškova kamata deset odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije.

Pokriće troškova kamata	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Amadeus m.a.j.	0,42	-12,40	-47,17	-23,46	4,42
Comprom plus	-	-	1249,38	-	7184,50
Hemco	2,57	1,70	2,74	4,54	3,15
Intinova	44,09	7,57	-21,41	-50,89	-4,60
Jadran	-4,04	-14,40	-45,20	1,01	2,88
Kotka	4,26	3,51	10,23	9,71	2,19
Olimpias tekstil	-	-	-	-	-
Tubla	242,01	120,72	578,06	456,10	825,53
Varteks	-5,68	-1,52	-1,15	-2,76	-4,81
Ytres	240,13	70,50	74,72	24,89	27,73

Izvor: Izrada autora prema: www.fina.hr

Pokriće troškova kamata je koeficijent koji se dobije stavljanjem u odnos dobiti prije poreza zbrojeno sa kamatama i kamate. Prema podacima iz financijskih izvještaja promatranih godina poduzeća Comprom plus i Olimpias tekstil nisu imali troškove kamata na dan sastavljanja bilance te zbog toga nije bilo moguće izračunati pokriće troškova kamata u tim godinama. Također je moguće uočiti kako određena poduzeća imaju negativan koeficijent pokrića troškova kamata, jer su u tim poslovnim godinama ostvarili financijski gubitak, te nisu bili u mogućnosti podmiriti svoje troškove kamata sa dobiti prije oporezivanja. Poduzeća koja imaju izrazito zadovoljavajući stupanj pokrića kamata su Comprom plus i u godinama kada su imali troškove kamata, Kotka, Tubla i Ytres.

Tablica 22. Pokazatelji aktivnosti poduzeća u tekstilnoj i odjevnoj industriji

Pokazatelji aktivnosti	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
koeficijent obrta ukupne imovine	0,80	0,83	0,83	0,89	0,98
koeficijent obrta kratkotrajne imovine	1,53	1,70	1,64	1,76	1,85
koeficijent obrta potraživanja	2,23	2,42	2,38	4,39	2,82
trajanje naplate potraživanja od kupaca	163,92	150,59	153,24	83,13	129,32

Izvor: Izrada autora prema: www.fina.hr

Koeficijent obrtaja ukupne imovine manji je od jedan, što znači da jedna novčana jedinica aktive stvara 0,85 jedinica prihoda, dok se kod kratkotrajne imovine skraćuje vrijeme trajanja obrta imovine i skraćuje vrijeme naplate potraživanja. Trajanje naplate potraživanja varira kroz promatrane godine, a najmanje dana za naplatu potraživanja trebalo je u 2017. godini jer su u navedenoj godini prihodi od prodaje bili 4,39 puta veći od potraživanja što znači da je bilo potrebno manje dana sa se navedena potraživanja naplate.

Tablica 23: Koeficijent obrtaja ukupne imovine deset odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije.

Koeficijent obrtaja ukupne imovine	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Amadeus m.a.j.	0,57	0,50	0,60	0,47	0,47
Comprom plus	1,06	1,03	1,03	1,24	1,39
Hemco	1,19	1,49	1,59	1,26	2,03
Intinova	0,89	0,99	0,79	0,76	1,67
Jadran	0,63	0,50	0,43	0,46	0,69
Kotka	1,06	1,06	1,07	1,02	1,17
Olimpias tekstil	0,99	1,13	1,37	1,50	1,63
Tubla	0,72	0,77	0,77	0,84	0,84
Varteks	0,38	0,37	0,36	0,33	0,34
Ytres	0,87	0,93	0,78	0,98	0,98

Izvor: Izrada autora prema: www.fina.hr

Koeficijent obrtaja ukupne imovine govori koliko jedna novčana jedinica aktive stvara novčanih jedinica prihoda. U slučaju promatranih poduzeća, većina poduzeća ima više ukupne imovine nego ostvarenih prihoda, i koeficijent obrtaja ukupne imovine manje od 1. Samo poduzeća Comprom plus, Hemco, Kotka i Olimpias tekstil ostvaruju pozitivan koeficijent obrtaja ukupne imovine u svim promatranim godinama, također jedna novčana jedinica aktive inicira stvaranje jedinica prihoda koje se povećavaju kroz promatrano razdoblje.

Tablica 24: Trajanje naplate potraživanja deset odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije.

Trajanje naplate potraživanja	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Amadeus m.a.j.	119,98	148,60	216,06	225,67	200,91
Comprom plus	45,58	75,65	71,47	76,21	77,46
Hemco	97,48	49,93	59,52	82,19	49,82
Intinova	166,28	175,09	132,88	121,36	121,86
Jadran	90,96	125,53	122,52	122,51	93,52
Kotka	29,59	18,24	28,23	37,48	36,73
Olimpias tekstil	216,75	179,71	156,10	123,76	117,15
Tubla	156,87	171,29	174,26	179,56	171,67
Varteks	57,08	63,23	62,80	54,93	39,16
Ytres	183,57	172,42	205,58	174,78	156,22

Izvor: Izrada autora prema: www.fina.hr

Za izračunavanje trajanja naplate potraživanja korišten je koeficijent obrtaja potraživanja pojedinog poduzeća tako da je broj dana u godini (365) podijeljen sa tim brojem. Dobivenim izračunom vidljivo je da poduzeća imaju problema sa naplatom svojih potraživanja. Kod 6 od 10 promatranih poduzeća trajanje naplate potraživanja traje oko 100 ili više od 100 dana, kod poduzeća Amadeus m.a.j. u 2017. godini trajanje naplate potraživanja trajalo je i do 226 dana.

Tablica 25. Pokazatelji ekonomičnosti poduzeća u tekstilnoj i odjevnoj industriji

Pokazatelji ekonomičnosti	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,06	1,03	1,03	1,01	1,00
ekonomičnost poslovnih aktivnosti	1,07	1,04	1,03	1,02	1,01
ekonomičnost financijskih aktivnosti	0,42	0,54	0,54	0,42	0,55

Izvor: Izrada autora prema: www.fina.hr

Poduzeća na objedinjenoj razini ostvaruju pozitivne financijske rezultate u ukupnom poslovanju i poslovnim aktivnostima, dok u financijskim aktivnostima poduzeća ostvaruju gubitke. Na jednu kunu ukupnih rashoda poduzeće ostvari 1,06 kn ukupnih prihoda u 2014. godini. S druge strane, na jednu kunu financijskih rashoda poduzeće ostvari 0,55 kn financijskih prihoda u 2018. godini.

Tablica 26: Ekonomičnost ukupnog poslovanja deset odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevnice industrije.

Ekonomičnost ukupnog poslovanja	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Amadeus m.a.j.	0,97	0,84	0,94	0,96	1,01
Comprom plus	1,33	1,26	1,23	1,19	1,11
Hemco	1,03	1,01	1,03	1,05	1,01
Intinova	1,13	1,03	0,90	0,80	0,99
Jadran	0,91	0,83	0,88	1,00	1,14
Kotka	1,03	1,03	1,03	1,02	1,00
Olimpias tekstil	1,04	1,00	1,00	0,93	0,94
Tubla	1,21	1,09	1,09	1,09	1,07
Varteks	0,82	0,90	0,91	0,83	0,84
Ytres	1,11	1,04	1,07	1,09	1,08

Izvor: Izrada autora prema: www.fina.hr

Ekonomičnost ukupnog poslovanja stavlja u odnos ukupne prihode i ukupne rashode. Sva poduzeća osim Varteksa su barem u jednoj godini ostvarili više ukupnih prihoda od ukupnih rashoda, a pet poduzeća i kroz cijelo promatrano razdoblje. Navedeno ukazuje na ostvarivanje dobiti u tim godinama što je već i prikazano u prethodnoj analizi. Iz ovog pokazatelja, također je vidljivo da je Varteksu ekonomičnost ukupnog poslovanja manja od 1, uzrok tome su visoki financijski rashodi predvođeni kamatama, ali i više poslovnih rashoda od poslovnih prihoda u svim promatranim godinama.

Tablica 27. Pokazatelji profitabilnosti poduzeća u tekstilnoj i odjevnoj industriji

Pokazatelji profitabilnosti	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
bruto marža profita	6,03%	3,61%	2,91%	1,90%	0,44%
neto marža profita	5,65%	3,25%	2,62%	1,60%	0,25%
bruto rentabilnost imovine	4,81%	2,99%	2,41%	1,69%	0,43%
neto rentabilnost imovine	4,51%	2,69%	2,17%	1,42%	0,24%
rentabilnost vlastitog kapitala	6,03%	3,44%	3,19%	1,76%	-0,39%

Izvor: Izrada autora prema: www.fina.hr

Kod pokazatelja profitabilnosti uočava se da poduzeća ne ostvaruju viske neto marže profita, a marža se kroz godine i smanjuje, od 6,03% u 2014. do 0,44% u 2018 godini. Profitabilnost se kroz godine smanjuje. Financijska poluga djeluje u svim godinama osim u 2018. kada je zabilježen gubitak. Što se tiče rentabilnosti imovine isto ne iznose puno i smanjuju se kroz godine. Na kapital i rezerve može se rasporediti novčanih jedinica s obzirom na ostvarenu dobit, a najviše je to bilo moguće u 2014. godini kada je skupna rentabilnost vlastitog kapitala poduzeća u tekstilnoj i odjevnoj industriji iznosila 6.03%.

Tablica 28: Neto rentabilnost imovine (ROA) deset odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije.

Neto rentabilnost imovine (ROA)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Amadeus m.a.j.	1,51%	-8,80%	-4,01%	-2,08%	0,84%
Comprom plus	20,85%	16,66%	15,38%	15,83%	10,73%
Hemco	4,23%	4,66%	6,02%	6,10%	3,51%
Intinova	8,43%	2,28%	-7,66%	-20,51%	-1,87%
Jadran	-4,10%	-9,11%	-5,53%	0,57%	11,49%
Kotka	2,88%	3,12%	2,72%	2,21%	0,51%
Olimpias tekstil	4,21%	0,11%	0,46%	-10,42%	-11,00%
Tubla	12,51%	6,21%	6,30%	7,01%	5,31%
Varteks	-6,90%	-2,36%	-1,91%	-4,99%	-5,36%
Ytres	8,28%	3,78%	5,16%	8,35%	7,89%

Izvor: Izrada autora prema: www.fina.hr

Neto rentabilnost imovine izražava odnosi sume neto dobiti i kamata s ukupnom imovinom. U navedenom pokazatelju koriste se kamate jer se odnose na korištenje tuđih izvora financiranja. Jedino je poduzeće Comprom plus imalo visok koeficijent rentabilnosti imovine i to najviše u 2014. godini u kojoj je poduzeće ostvarilo 20,85 jedinica operativnog dobitka na 100 investiranih novčanih jedinica u aktivu. Ostala poduzeća nemaju tako visok koeficijent, a poduzeća koja nisu ostvarila neto dobit nego gubitak imaju negativan koeficijent rentabilnosti imovine.

Tablica 29: Rentabilnost vlastitog kapitala (ROE) deset odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije.

Rentabilnost vlastitog kapitala (ROE)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Amadeus m.a.j.	3,32%	-20,54%	-9,11%	-4,86%	1,96%
Comprom plus	23,29%	21,54%	21,60%	20,42%	14,15%
Hemco	16,51%	17,24%	17,94%	17,81%	8,43%
Intinova	18,10%	5,40%	-13,98%	-55,87%	-11,86%
Jadran	-9,15%	-23,23%	-16,80%	1,72%	29,29%
Kotka	4,08%	4,24%	3,61%	2,79%	0,56%
Olimpias tekstil	5,45%	0,17%	0,65%	-16,54%	-18,76%
Tubla	15,20%	7,22%	7,62%	8,74%	6,19%
Varteks	-13,08%	-4,78%	-3,95%	-11,40%	-11,94%
Ytres	11,37%	5,10%	14,28%	19,59%	15,39%

Izvor: Izrada autora prema: www.fina.hr

Iz rentabilnosti vlastitog kapitala može se vidjeti koliko se novčanih jedinica dobitka može rasporediti na rezerve, isplate dividendi ili poslovnih udjela i na zadržanu dobit na 100 novčanih jedinica vlastitog kapitala. Prema tablici 29. moguće je uočiti kako najvišu rentabilnost kapitala imaju Comprom plus, Hemco i Ytres.

4.5. Identificirane prednosti i nedostaci tekstilne i odjevne industrije u Hrvatskoj na temelju financijskih i nefinancijskih informacija analiziranih poduzeća

Na temelju provedene analize i prikupljenih financijskih i nefinancijskih informacija sva promatrana poduzeća imaju u svom poslovanju određene prednosti i nedostatke. Promatrajući ukupno sva poduzeća i njihovu ukupnu strukturu bilance može se zaključiti da poduzeća imaju dovoljno vlastitih izvora financiranja i podjednak omjer dugotrajne i kratkotrajne imovine koja im je potrebna za poslovanje. Navedeni zaključci kroz promatranje bilance poduzeća ukazuju na sposobnost da poduzeća investiraju u svoju primarnu djelatnost i time podignu svoju proizvodnu na višu razinu, što bi u dužem roku dovelo i od većih prihoda. Također kroz analizu je utvrđeno da poduzeća koja su više orijentirana na vlastite marke proizvoda ostvaruju bolje rezultate poslovanja.

Većina poduzeća svojom trenutnom proizvodnjom ostvaruje dobit na kraju godine, što također upućuje na mogućnost da zarađene sredstva budu uložena za daljnji razvoj. Pokazatelji koji nisu pozitivni na temelju ove analize jesu ti da se ukupan obujam prihoda i rashoda kroz godine smanjuje. Prema navedenim podacima poduzeća su profitabilnije poslovala u 2014. godini nego u svim narednim godinama, a trend bi trebao biti obrnut. Samo dva poduzeća su u posljednjim

godinama uspjela ukupan obujam poslovanja dići na veću razinu nego je bila 2014. godine. Također poduzeća Varteks i Jadran u promatranom razdoblju imala su najviše poteškoća u poslovanju i nalazili su se u postupku restrukturiranja, no navedena poduzeća imaju veliki potencijal za rješavanje nastalih poteškoća i daljnji razvoj vlastitih proizvoda i branda.

Prema rezultatima dobivenim pomoću pokazatelja vidljivo je da je većina poduzeća dovoljno likvidna, te bez teškoća podmiruju svoje obveze. Financiraju se više vlastitim izvorima financiranja te nisu prezadužena. Kod pokazatelja aktivnosti ponovo je vidljiv nedostatak ulaganja, jer poduzeća ne uspijevaju sadašnjom imovinom stvarati dovoljno jedinica prihoda. Također jedan od problema koji se javlja je trajanje naplate potraživanja. Skoro sva promatrana poduzeća imaju visok udio potraživanja u ukupnoj imovini što ukazuje na problem naplate potraživanja što je i vidljivo iz pokazatelja trajanje naplate potraživanja u danima. U većini godina je trajanje naplate potraživanja veće od 100 dana što negativno utječe na poslovanje.

Iz nefinancijskih izvješća vidljivo je da bolje financijske rezultate ostvaruju poduzeća koja su se specijalizirala u proizvodnji vlastitih proizvoda, koja kontinuirano investiraju kako u imovinu tako i u usavršavanje svojih kadrova i organizaciju poslovanja, te poduzeća koja su orijentirana na izvoz svojih proizvoda.

5. ZAKLJUČAK

Kao temeljni ciljevi svakog poduzeća navode se uspješnost poslovanja uz ostvarivanje dobiti, te dugoročni opstanak i prepoznatljivost na tržištu. Da bi se navedeni ciljevi ostvarili potrebno je dobiti relevantne informacije za upravljanje, te kontinuirano praćenje poslovanja i analiza relevantnih financijskih i nefinancijskih informacija. Navedene potrebne informacije dostupne su široj javnosti kroz financijske izvještaje pojedinog poduzeća.

Financijski izvještaji predstavljaju završnu fazu računovodstvenog procesa, te su nositelji računovodstvenih informacija, a pružaju informacije o financijskom položaju, uspješnosti poslovanja, novčanim tokovima i ostalim informacijama vezanim uz poslovanje poduzeća. Da bi se iz prikazanih podataka mogli donijeti potrebni zaključci primjenjuju se različite tehnike i postupci za dobivanje šire slike i detaljnijeg prikaz poslovanja. Navedeni postupci i tehnike primijenjeni su u provedenoj analizi na poduzećima tekstilne i odjevne industrije.

Tekstilna i odjevna industrija u Hrvatskoj ima dugu povijest poslovanja i razvoja kroz godine, no do negativnih promjena u industriji došlo je početkom privatizacije i prelaskom iz planskog u tržišno gospodarstvo i uslijed promjena koje su se odgađale na svjetskom tržištu, gdje se tekstilna industrija u Hrvatskoj nije uspjela prilagoditi na vrijeme.

Promjene na tržištu se i danas vrlo brzo događaju, a provedenom analizom utvrđeno je da su poduzeća u tekstilnoj i odjevnoj industriji u Hrvatskoj uspjele pronaći svoj dio tržišta i stabilno poslovati. No to nije dovoljno za dugoročan opstanak na tržištu, to je vidljivo i iz pokazatelja gdje rezultati poslovanja padaju kroz godine bez ulaganja i povećavanja proizvodnje.

Promjene na tržištu se događaju brzo i poduzeća trebaju biti spremna odgovoriti na sve izazove i prilagođavati se novonastalim situacijama. Poduzeća u tekstilnoj i odjevnoj industriji u Hrvatskoj daljnji razvoj trebaju temeljiti na novim investicijama u proizvodnju proizvoda veće dodane vrijednosti i orijentiranost na vlastite marke proizvoda.

LITERATURA

1. Amadeus m.a.j. d.o.o. Izvješće revizora i financijski izvještaji za razdoblje koje je završilo 31.prosinac 2018. godine, Dostupno na: file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Revizorsko_izvjesce_2018_MB03728021.pdf
2. Anić, I. D. et al. (2008) *Ekonomski aspekti razvitka industrije tekstila i odjeće u Republici Hrvatskoj*. Zagreb: Ekonomski institut.
3. Bolfek, B., Stanić, M., Knežević, S. (2012) Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke. *Ekonomski vjesnik*, 25 (1), str. 144-166.
4. Buturac, G. (2007.) Hrvatska industrija tekstila i odjeće u međunarodnoj razmjeni. *Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu* [online], Vol. 5 No.1, str. 111-126. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/26126> (16.06.2020.)
5. Dečman, N. (2012) Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj. *Ekonomski pregled* [online] 63 (7-8), str. 446-467. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?id_clanak_jezik=128746&show=clanak (23.06.2020.)
6. Financijska agencija – *Fina RGFI javna objava*. [online], Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/> (23.06.2020.)
7. Gavranović, A. (2018) How to deal with new challenges?: Economic, technological and social aspects of the textile and clothing industry. *Textile & Leather Review* [online], 1 (1), str. 29-33. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/202017> (23.06.2020.)
8. Grilec-Kaurić, A. i Zelenika, R. (2011) Ocjena ekonomskog položaja tekstilne i odjevne industrije u RH. *Ekonomska misao i praksa* [online], 2. str. 543-565. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/75571> (23.06.2020.)
9. Hemco d.o.o., Godišnje izvješće na datum 31.prosinca 2018.. Dostupno na: file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Godisnje_izvjesce_2018_MB03914259.pdf
10. Hrvatska enciklopedija, *Leksikografski zavod Miroslav Krleža* Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=60689>
11. Intinova d.o.o. Godišnje izvješće i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2018. Dostupno na: file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Revizorsko_izvjesce_2018_MB01764845.pdf
12. Jadran tvornica čarapa d.d., Izvješće uprave i godišnja financijska izvješća za 2018. godinu. Dostupno na: file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Godisnje_izvjesce_2018_MB03275248.pdf

13. Kotka d.d., Godišnje izvješće o stanju društva za 2018. godinu. Dostupno na:
file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Godisnje_izvjesce_2018_MB03079422%20(1).pdf
14. Olimpias Tekstil d.o.o. Godišnje izvješće 31. prosinca 2018., Dostupno na:
file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Revizorsko_izvjesce_2018_MB01927833.pdf
15. Strateške odrednice razvoja industrije tekstila i odjeće u Hrvatskoj za razdoblje od 2006. do 2015., Ekonomski institut Zagreb (2007) Dostupno na:
<https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//2016/Sjednice/Arhiva//270-04.pdf>
16. Šlibar, D. (2010) Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja, *Računovodstvo i porezi u praksi*, [online], 5/2010, str. 1-4. Dostupno na: <https://www.omega-software.hr/UserDocsImages/Clanci/Financije%20-%20Analiza%20FI.pdf> (23.06.2020.)
17. Tubla d.o.o., Izvješće posloводства o poslovanju za 2018. godinu, Dostupno na:
file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Godisnje_izvjesce_2018_MB01561987.pdf
18. Varteks d.d., Izvješće posloводства za 2018. godinu i nefinancijsko izvješće, Dostupno na:
file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Godisnje_izvjesce_2018_MB03747034.pdf
19. Web stranica poduzeća Comprom Plus d.o.o, Dostupno na: <http://comprom.com/o-nama>
20. Web stranica poduzeća Hemco d.o.o., Dostupno na: <https://www.hemco.hr/hr/o-nama>
21. Web stranica poduzeća Jadran tvornica čarapa d.d. Dostupno na: <https://jadran-carapa.hr/tvrtka/>
22. Web stranica poduzeća Varteks d.d., Dostupno na:
<https://www.varteks.com/kompanija/prica-o-varteksu/>
23. Wild, J. J., Bernstein, L. A., Subramanyam, K. R. (2001) *Financial Statement Analysis*, Seventh Edition, New York: McGraw-Hill Irwin.
24. Ytres d.o.o. Godišnje izvješće i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2018. Dostupno na: file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Revizorsko_izvjesce_2018_MB01764861.pdf
25. Žager, K. et.al. (2016) *Računovodstvo I : računovodstvo za neračunovođe*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
26. Žager, K. et.al. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
27. Žager, L. (2001) Financijski pokazatelji - analiza, planiranje i kontrola. *Računovodstvo i financije*, 47 (4), str. 7-12.
28. Žager, L.; Sever, S. (2010) Ocjena kvalitete poslovanja poduzeća temeljena na instrumentima analize financijskih izvještaja. *Računovodstvo i financije*, 56 (3), str. 34-45.

POPIS TABLICA

Tablica 1: Shema bilance	6
Tablica 2: Shematski prikaz računa dobiti ili gubitka	7
Tablica 3: Shema izvještaja o novčanom toku.....	9
Tablica 4: Pokazatelji likvidnosti	15
Tablica 5: Pokazatelji zaduženosti	16
Tablica 6: Pokazatelji aktivnosti	17
Tablica 7: Pokazatelji ekonomičnosti.....	17
Tablica 8: Pokazatelji profitabilnost.....	18
Tablica 9: Pokazatelji investiranja	18
Tablica 10: Nacionalna klasifikacija djelatnosti proizvodnje tekstila i odjeće	20
Tablica 11: Zbirna bilanca deset odabranih poduzeća (2014.-2018.)	30
Tablica 12: Zbirni račun dobiti i gubitka odabranih poduzeća (2014.-2018.).....	30
Tablica 13: Horizontalna analiza bilance deset odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije za razdoblje 2014.-2018.	32
Tablica 14: Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka deset odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije za razdoblje 2014.-2018.	33
Tablica 15: Vertikalna analiza bilance deset odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije za razdoblje 2014.-2018.....	35
Tablica 16: Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka deset odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije za razdoblje 2014.-2018.....	36
Tablica 17: Pokazatelji likvidnosti poduzeća u tekstilnoj i odjevnoj industriji	38
Tablica 18: Koeficijent tekuće likvidnosti deset odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije.	39
Tablica 19. Pokazatelji zaduženosti poduzeća u tekstilnoj i odjevnoj industriji	40
Tablica 20: Koeficijent zaduženosti deset odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije.	40
Tablica 21: Pokriće troškova kamata deset odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije.	41
Tablica 22. Pokazatelji aktivnosti poduzeća u tekstilnoj i odjevnoj industriji	41
Tablica 23: Koeficijent obrtaja ukupne imovine deset odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije.	42

Tablica 24: Trajanje naplate potraživanja deset odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije.	42
Tablica 25. Pokazatelji ekonomičnosti poduzeća u tekstilnoj i odjevnoj industriji	43
Tablica 26: Ekonomičnost ukupnog poslovanja deset odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije.	43
Tablica 27. Pokazatelji profitabilnosti poduzeća u tekstilnoj i odjevnoj industriji	44
Tablica 28: Neto rentabilnost imovine (ROA) deset odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije.	44
Tablica 29: Rentabilnost vlastitog kapitala (ROE) deset odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije.	45

POPIS GRAFIKONA

<i>Grafikon 1: Komparativna analiza kretanja neto dobiti/gubitka odabranih poduzeća tekstilne i odjevne industrije od 2014. do 2018. godine.</i>	<i>34</i>
<i>Grafikon 2: Struktura aktive u 2018. godini odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije</i>	<i>37</i>
<i>Grafikon 3: Struktura pasive u 2018. godini odabranih poduzeća iz tekstilne i odjevne industrije</i>	<i>38</i>

ŽIVOTOPIS

Osobni podaci

Ime i Prezime Katarina Crčić
Adresa Vojsak 16/2, 49218 Pregrada
Telefonski broj 099 405 3557
E-mail katarina.crcic@gmail.com
Datum rođenja 17.02.1996.

Obrazovanje

2014.- Ekonomski fakultet – Zagreb, Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij Poslovne ekonomije smjer Računovodstvo i revizija
2010.-2014. Srednja škola Krapina –zanimanje Komercijalist
2002.-2010. Osnovna škola Janka Leskovara, Pregrada

Radno iskustvo

Poduzeće **Kulić i Sperk revizija d.o.o.**
Vrijeme (od-do) Studeni 2019.-
Opis posla Knjiženje ulaznih i izlaznih računa, izvoda, temeljnica, blagajne, putnih naloga, izrada obračuna plaća, usklade kartica kupaca i dobavljača, izrada i predaja PDV obrasca, prijava i odjava djelatnika, obračun nabave robe..
Poduzeće **BD Savjetovanje d.o.o.**
Vrijeme (od-do) Srpanj 2018.- Rujan 2018., Veljača 2019.,
Srpanj 2019.- Rujan 2019.
Opis posla Knjiženje ulaznih i izlaznih računa, knjiženje izvoda, temeljnica, usklade kartica kupaca i dobavljača, usklade konta prihoda i rashoda, odlaganje dokumentacije, unos početnih stanja u program.
Poduzeće **MPG d.o.o.**
Vrijeme (od-do) Travanj 2019.- Svibanj 2019.
Opis posla Promocija proizvoda

Poduzeće	Brenta d.o.o.
Vrijeme (od-do)	Veljača 2018.
Opis posla	Poslovi rukovanja u preradi plastike, provjera i pakiranje proizvoda
Poduzeće	Tifološki muzej
Vrijeme (od-do)	Svibanj 2017.- Lipanj 2017., Siječanj 2018., Ožujak 2018.- Lipanj 2018., Listopad 2018.- Prosinac 2018.
Opis posla	Održavanje muzejskog i uredskog prostora, pomoćni poslovi u pripremi radionica i izložbi.
Poduzeće	Medora hoteli i ljetovališta d.d.
Vrijeme (od-do)	Srpanj 2016. - Rujan 2016., Srpanj 2017. - Kolovoz 2017.
Opis posla	Poslovi čišćenja soba i hotelskog prostora
Poduzeće	Bluesun hotels & resorts
Vrijeme (od-do)	Rujan 2014., Srpanj 2015.
Opis posla	Posluživanje u restoranu i poslovi čišćenja hotelskog prostora
Poduzeće	Omco Croatia d.o.o.
Vrijeme (od-do)	Srpanj 2013., Siječanj 2014.
Opis posla	Administrativni poslovi u komercijalnom odjelu, arhiviranja poslovne dokumentacije, provjere i unosa podataka u bazu podataka, skeniranje, razvrstavanje pošte.

Osobne vještine i

Kompetencije

Materinski jezik	Hrvatski jezik
Drugi jezici	Engleski jezik
Društvene vještine i kompetencije	Dobre komunikacijske vještine, sklonost timskom radu, strpljivost, upornost, organiziranost i pouzdanost.
Računalne vještine i kompetencije	Vrlo dobro znanje MS Office paketa –(Word, Excel, PowerPoint, Outlook..), poznavanje rada u računovodstvenim programima 4D Wand, Domino IS, E-računi, Luceed.
Vozačka dozvola	B kategorija